

บทที่ ๖

สรุปผล อภิปรายผล และนำเสนอข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะหยิบนำเอาผลการวิจัยทั้งในส่วนที่เป็นเชิงคุณภาพซึ่งได้มาจากการศึกษาวิเคราะห์ความหมายของเนื้อเรื่อง องค์ประกอบทางดนตรีต่างๆ และประสิทธิภาพของเพลงชาติไทยฉบับปัจจุบันในการสร้างความสำนึกและความรักชาติ พร้อมทั้งในส่วนที่เป็นเชิงปริมาณ ซึ่งได้มาจากการศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบของเพลงชาติไทยที่มีต่อชนชั้นทางสังคม อันได้แก่ ชนชั้นล่าง ชนชั้นกลาง และชนชั้นบนในกรุงเทพมหานคร มาทำการสรุปหรือข้อค้นพบ และนำเสนอผลการอภิปรายออกมาให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนร่วมกัน ทั้งนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยดังกล่าวไว้เรียงกันไปเป็น ๔ ตอน ตามลำดับคือ ตอนของการสรุปผลการวิจัย ตอนของการอภิปรายผลการวิจัย ตอนของการนำเสนอปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการวิจัย และท้ายที่สุดคือ ตอนของการนำเสนอข้อเสนอแนะของการวิจัย อันมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๖.๑ สรุปผลการวิจัย

๖.๑.๑ สืบ โยงมาจากหลักการและเหตุผลทั้งหมดที่ได้หยิบยกมานำเสนอ ในบทที่ ๔ ข้างต้น ณ จุดนี้ ผู้วิจัยสามารถให้ผลสรุปที่ชัดเจนและสมบูรณ์ ตลอดจนเป็นการตอบคำถามนำวิจัยในข้อที่ ๑ ควบคู่พร้อมไปด้วยกันได้ว่า เพลงชาติไทยฉบับปัจจุบันมีประสิทธิภาพในการสร้างความสำนึกและความรักชาติได้ แต่อยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ทั้งนี้ก็เนื่องด้วยมูลเหตุที่ ถึงแม้ว่าเพลงชาติไทยฉบับปัจจุบันจะมีเนื้อเรื่องและความหมาย รวมไปถึงองค์ประกอบของการเล่าเรื่องทั้ง ๖ ประการ อันได้แก่ แก่นความคิดหลักของเรื่อง (Theme) โครงเรื่อง (Plot) ฉาก (Scene) ตัวละคร (Character) การปฏิสัมพันธ์และความขัดแย้ง (Interaction & Conflict) และมุมมองในการเล่าเรื่อง (Point of View) (ยกเว้นสัญลักษณ์พิเศษ (Symbol) ซึ่งไม่มีปรากฏ) ที่สามารถบ่งชี้และถ่ายทอดให้เห็นถึงความเป็นชาติ การรวมชาติ การสร้างชาติ ความเป็นเจ้าของประเทศชาติอย่างเป็นภราดรภาพ ความมีเอกราช และความเป็นไทยของชาติ ไปจนถึงความรู้รักสามัคคี ความกล้าหาญ และความเสียสละเพื่อชาติ อันเป็นใจความโดยรวมที่สนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดความสำนึกและความรักชาติในหมู่ชนคนในชาติ โดยมวลรวมขึ้นมาได้ในระดับหนึ่ง หากแต่เนื้อเรื่องและความหมายโดยส่วนใหญ่ของบทเพลงนั้น กลับค่อนข้างมีความโน้มเอียงไปยังการผนึกรวมกำลังเพื่อการทำศึกสงครามสู้รบกับผู้ซึ่งมีเจตจำนงอันไม่ประสงค์ดีต่อชาติและเอกราชของชาติไม่ว่าทางใดก็ตามหนึ่ง มากกว่าความหมายด้านอื่นๆ ของ

ชาติ อาทิ การดำรงตนเป็นพลเมืองที่ดีในสังคม หรือการสร้างมิตรไมตรีอันดีกับประชาคมโลก ฯ ไม่เพียงเท่านั้น ความหมายแทบทั้งหมดของชาติเอง ยังถูกถ่ายทอดออกมาโดยฝ่ายของชนชั้นปกครอง หรือในที่นี้คือรัฐบาลทหารและเหล่าทหารหาญผู้ถือครองอำนาจการบริหารบ้านเมืองในช่วงเวลาซึ่งเพลงชาติได้ถือกำเนิดขึ้นมาอย่างเห็นได้ชัด โดยปราศจากความหมายของชาติซึ่งถูกถ่ายทอดออกมาโดยฝ่ายของชนชั้นได้ปกครอง อย่างข้าราชการ ผู้ประกอบการค้า ประชาชน และอื่นๆ ปรากร่วมอยู่ด้วยเลย หรือในกรณีที่มีปรากฏแทรกอยู่ด้วยนั้น ก็ยังคงมีลักษณะที่เป็นการถ่ายทอดความหมายจากชนชั้นปกครองดังกล่าวอยู่ มากไปกว่านั้นแล้ว เนื้อร้องและความหมายส่วนใหญ่เองก็ยังขาดความยืดหยุ่นและถูกผูกมัดไว้ด้วยมิติของเวลาในอดีตอยู่มาก อันเป็นผลให้บทเพลงชาติไม่สามารถธำรงความเป็นอมตะผ่านการเชื่อมโยงความหมายไปกับสิ่งอื่นรอบข้างที่ยังดำรงคงอยู่เป็นนิรันดร์ อันเอื้ออำนวยต่อการหยิบนำเอาบทเพลงดังกล่าวไปใช้ได้อยู่เสมอ

ในขณะเดียวกันนั้น ถึงแม้ว่าเพลงชาติไทยฉบับปัจจุบันจะมีองค์ประกอบทางดนตรีทั้งหมด ๕ ประการ อันได้แก่ เสียง (Tone) เวลา (Time) ทำนอง (Melody) เสียงประสาน (Harmony) ระบบเสียง (Tonality) สีต้นเสียง (Tone Color) ลักษณะของเสียง (Characteristics of Sound) รูปพรรณของดนตรี (Texture) และรูปแบบของดนตรี (Forms) ที่สามารถสร้างความตื่นตัว ตีกลักรกระชับกระเฉง สง่าผ่าเผย งามอาจ และฮึกเหิมออกมาได้ อีกทั้งในองค์ประกอบทางดนตรีบางประการเองก็ยังคงมีความลื่นไหลและกลมกลืนซึ่งช่วยเกื้อหนุนและผลักดันให้บทเพลงสามารถสื่อสารความหมายในเรื่องของชาติได้เด่นชัดมากยิ่งขึ้น ตลอดจนยังมีความเรียบง่ายและเหมาะสมต่อทุกคนในการรับรู้ รับฟัง จดจำ ขับร้อง และเข้าถึงความหมายที่บทเพลงต้องการจะสื่อออกมาได้จริงอยู่ในระดับหนึ่งแล้ว หากแต่องค์ประกอบทางดนตรีโดยรวมของเพลงชาติไทยนั้น ยังคงมีความขาดบกพร่องซึ่งจิตวิญญาณ เอกลักษณะ และอัตลักษณ์ของความเป็นไทยไป โดยเฉพาะในส่วนของการทำนองเพลงเองที่ยังขาดไปอยู่มาก เพราะฉะนั้นแล้วด้วยเหตุนี้เองที่เป็นผลให้การวิจัยในครั้งนี้ ได้ผลสรุปหรือข้อค้นพบออกมาว่า เพลงชาติไทยฉบับปัจจุบันมีประสิทธิภาพในการสร้างความสำนึกและความรักชาติอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม ข้อสรุปหรือข้อค้นพบดังที่ปรากฏออกมาว่า เพลงชาติไทยฉบับปัจจุบันมีประสิทธิภาพในการสร้างความสำนึกและรักชาติอยู่ในระดับปานกลางนั้น เมื่อนำมาทดสอบกับข้อสันนิษฐานการวิจัยในข้อที่ ๑ ซึ่งได้ตั้งไว้แต่ต้นว่า “เพลงชาติไทยฉบับปัจจุบัน มีประสิทธิภาพในการสร้างความสำนึกและความรักชาติที่ลดน้อยถอยเสื่อมลงไป ตลอดจนยังไม่พอเพียงกับที่พึงสมควรจะเป็น” นั้น ทำให้พบว่า ผลลัพธ์ที่ได้ไม่เป็นไปตามข้อสันนิษฐานการวิจัยดังกล่าว ดังนั้นแล้วข้อสันนิษฐานการวิจัยข้างต้นจึงไม่เป็นที่ยอมรับสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้

๖.๑.๒ สืบเนื่องมาจากหลักการและเหตุผลทั้งหมดที่ได้หยิบยกมานำเสนอ ในบทที่ ๕ ข้างต้น เมื่อนำข้อสรุปหรือข้อค้นพบทั้งสิ้นที่ปรากฏออกมาในส่วนดังกล่าว มาขมวดรวมเพื่อตอบคำถามนำวิจัยในข้อที่ ๒ และ ๓ พร้อมกันกับทดสอบข้อสันนิษฐานการวิจัยในข้อเดียวกัน ซึ่งได้ตั้งไว้ว่า “ชนชั้นทางสังคมเกิดการรับรู้ ความรู้สึก และปฏิกิริยาตอบสนองทางกายภาพ ตลอดจนความสำนึก และความรักชาติที่แตกต่างกันไป เมื่อได้ยินได้ฟังเพลงชาติไทย” แล้วนั้น ผู้วิจัยสามารถให้ผลสรุปที่ชัดเจนและสมบูรณ์ได้ว่า ผลลัพธ์ที่ได้เป็นไปตามข้อสันนิษฐานทั้ง ๒ ข้างต้นแทบทั้งหมด ยกเว้นแต่ในประเด็นเรื่องของการรับรู้เท่านั้นที่ไม่พบความแตกต่างเกิดขึ้น ดังนี้

๖.๑.๒.๑ ชนชั้นทางสังคม เกิดการรับรู้ (perception) ที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อได้ยินได้ฟังเพลงชาติไทย กล่าวคือ ทั้งชนชั้นล่าง ชนชั้นกลาง และชนชั้นบน เกิดการรับรู้ว่าเพลงชาติไทยมีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับตนเอง ทั้งในเรื่องของความถี่ในการได้ยินได้ฟังเพลงชาติ การจำได้หมายรู้ว่าเป็นเพลงชาติไทยเพียงแค่อได้ยินได้ฟังจากบางท่อนของเนื้อร้องหรือบางส่วนของทำนองดนตรี การรับรู้ได้ว่าเพลงดังกล่าว ต้องการปลุกใจให้คนในชาติเกิดความรู้สึกสามัคคีร่วมกัน และเป็นสิ่งที่ผิดประเพณีนิยมและวิถีประชาหากไม่ยืนเคารพต่อเพลงชาติ การทราบถึงบริบททางประวัติศาสตร์ของผู้แต่งทำนองดนตรีและเนื้อร้อง จำนวนอายุการใช้งาน ไปจนถึงจำนวนลำดับฉบับ ฯ เมื่อได้ยินได้ฟังเพลงชาติไทย ที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

๖.๑.๒.๒ ชนชั้นทางสังคมเกิดความรู้สึก (feeling) ที่แตกต่างกันไปอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อได้ยินได้ฟังเพลงชาติไทย กล่าวคือ ทั้งชนชั้นล่าง ชนชั้นกลาง และชนชั้นบนมีความรู้สึกในด้านที่ดีต่างๆ ต่อเพลงชาติไทย และรู้สึกว่าเพลงชาติมีอิทธิพลและผลกระทบต่อตนเอง ไม่ว่าจะเป็นความรู้สึกถึงความเป็นชาติ ความชอบเพลงชาติ ไปจนถึงความเต็มใจรับฟัง ขับร้อง และยืนเคารพเพลงชาติ ตลอดจนความเหมาะสมและสอดคล้องกันกับสถานการณ์ปัจจุบันของประเทศ ฯ เมื่อได้ยินได้ฟังเพลงชาติไทย ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยความรู้สึก เมื่อได้ยินได้ฟังเพลงชาติไทย ของชนชั้นล่างมีค่าเฉลี่ยของระดับความรู้สึกมากกว่า ชนชั้นกลาง และชนชั้นกลางมีค่าเฉลี่ยความรู้สึกมากกว่าชนชั้นบน ตามลำดับ

๖.๑.๒.๓ ชนชั้นทางสังคมเกิดปฏิกิริยาตอบสนองทางกายภาพ (physical reaction) ที่แตกต่างกันไปอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อได้ยินได้ฟังเพลงชาติไทย กล่าวคือ ชนชั้นล่างมีปฏิกิริยาตอบสนองทางกายภาพ ทั้งในเรื่องของการหยุดยืนและหยุดร้องเพลงชาติในสถานที่สาธารณะหรือขณะกำลังทำภารกิจอื่นใดอยู่ ฯ ที่แตกต่างกันกับชนชั้นกลางและชนชั้นบนอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนชน

ชั้นกลางและชนชั้นบนมีปฏิริยาตอบสนองทางกายภาพที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยที่ปฏิริยาตอบสนองทางกายภาพ เมื่อได้ยิน ได้ฟังเพลงชาติไทย ของชนชั้นล่างมีค่าเฉลี่ยที่มากกว่าชนชั้นกลางและชนชั้นบน

๖.๑.๒.๔ ชนชั้นทางสังคม เกิดความสำนึก (consciousness) ที่แตกต่างกันออกไปอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อได้ยิน ได้ฟังเพลงชาติไทย กล่าวคือ ชนชั้นล่างมีความสำนึก ไม่ว่าจะตั้งตระหนักรู้ถึงความสำคัญ สารประโยชน์ และบุญคุณต่างๆ ของประเทศชาติ การตระหนักรู้ว่า ประเทศชาติ เป็นแหล่งรวมของบุคคลที่มีเอกลักษณ์และเป้าหมายร่วมกัน ไปจนถึงการตระหนักรู้ว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งอันสำคัญในชาติ และปรารถนาที่จะทำอะไรบางอย่าง เพื่อเป็นการตอบแทนประเทศชาติ ๗ ที่แตกต่างกันกับชนชั้นกลางและชนชั้นบนอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนชนชั้นกลางและชนชั้นบนมีความสำนึก ที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยที่ความสำนึก เมื่อได้ยิน ได้ฟังเพลงชาติไทย ของชนชั้นล่างมีค่าเฉลี่ยที่มากกว่าชนชั้นกลางและชนชั้นบน

๖.๑.๒.๕ ชนชั้นทางสังคม เกิดความรักชาติ (nationalism) ที่แตกต่างกันออกไปอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อได้ยิน ได้ฟังเพลงชาติไทย กล่าวคือ ชนชั้นล่างมีความรักชาติ ไม่ว่าจะจะเป็นความรู้สึกผูกพัน ห่วงเห่น และเป็นเจ้าของในทุกๆ สิ่งที่เป็นของชาติ ความพึงพอใจ ภาคภูมิใจ และนิยมชมชอบในประเทศชาติ ไปจนถึงความจงรักภักดีต่อชาติ จนสามารถยอมเสียสละชีวิต เพื่อปกป้องรักษาความมีเอกราช ความมั่นคงปลอดภัย เกียรติภูมิของประเทศ และเพื่อนร่วมชาติของตน ๗ ที่แตกต่างกันกับชนชั้นกลางและชนชั้นบนอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนชนชั้นกลางและชนชั้นบนมีความรักชาติ ที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยที่ความรักชาติ เมื่อได้ยิน ได้ฟังเพลงชาติไทย ของชนชั้นล่างมีค่าเฉลี่ยที่มากกว่าชนชั้นกลางและชนชั้นบน

ทั้งนี้และทั้งนั้น เมื่อนำข้อสรุปหรือข้อค้นพบของงานวิจัยทั้งหมดข้างต้น มาพิจารณาคู โดยภาพรวมแล้ว ทำให้สังเกตเห็นได้ว่า ผลลัพธ์ของข้อสรุปหรือข้อค้นพบดังกล่าวปรากฏออกมาสอดคล้องและเป็นไปตามแนวทางของข้อสันนิษฐานการวิจัยทั้งสองข้อข้างต้นเสียเป็นส่วนใหญ่ เพราะฉะนั้นในที่นี้แล้ว จึงสามารถตีความโดยรวมได้ว่า ข้อสันนิษฐานการวิจัยดังกล่าว เป็นที่ยอมรับสำหรับการวิจัยในครั้งนี้แทบทั้งคู่ ยกเว้นก็แต่ผลกระทบในด้านของการรับรู้เท่านั้น ที่ทำให้ข้อสันนิษฐานการวิจัยในข้อที่ ๒ ที่ว่า “ชนชั้นทางสังคมเกิดการรับรู้ ความรู้สึก และปฏิริยาตอบสนองทางกายภาพ ที่แตกต่างกันไป เมื่อได้ยิน ได้ฟังเพลงชาติไทย” อาจจะยังไม่สามารถเป็นที่ยอมรับได้โดยสมบูรณ์

๖.๒ อภิปรายผลการวิจัย

สำหรับตอนของการอภิปรายผลการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลอภิปรายของการวิจัยซึ่งได้มาจากข้อสรุปหรือข้อค้นพบประสิทธิภาพของเพลงชาติไทยฉบับปัจจุบันและผลกระทบที่มีต่อชนชั้นทางสังคม ซึ่งได้นำเสนอไว้ในตอนก่อนหน้านี ด้วยการเปรียบเทียบและเทียบเคียงกันกับข้อสันนิษฐานการวิจัยที่ได้ตั้งไว้แต่ต้น ผนวกบวกับการให้อรรถาธิบายขยายข้อสรุปเพิ่มเติมถึงรายละเอียดซึ่งเชื่อมโยงกันกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยชิ้นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง อันมีใจความดังต่อไปนี้

๖.๒.๑ ภายหลังจากที่ได้ข้อสรุปหรือข้อค้นพบของการวิจัย อันเป็นการตอบคำถามนำวิจัยในข้อที่ ๑ ควบคู่พร้อมกันไปว่า เพลงชาติไทยฉบับปัจจุบันมีประสิทธิภาพในการสร้างความสำนึกและความรักชาติได้ โดยอยู่ในระดับปานกลางนั้น เมื่อนำมาพิจารณาดูรายละเอียดในเหลี่ยมมุมหนึ่ง ซึ่งทำให้บทเพลง ไม่ได้มีประสิทธิภาพตกไปอยู่ในระดับน้อย พร้อมทั้งขยายความแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่ามียู่ ๓ หัวข้อเรื่องด้วยกันที่สามารถอภิปรายเชื่อมโยงกับกับแนวคิด ทฤษฎี และงานเขียนชิ้นอื่นๆ ได้แก่

เรื่องที่ ๑ คือ เรื่องของประสิทธิภาพ ความตั้งใจ และพยายามของบทเพลงซึ่งต้องการจะสื่อสารความหมายเกี่ยวกับชาติบางอย่างในลักษณะของการปลุกใจออกมาทั้งทางเนื้อร้องและองค์ประกอบทางดนตรีอื่นๆ ที่ครบถ้วน เรียบง่าย และเปิดกว้างต่อทุกคนในชาติให้ได้มีปฏิสัมพันธ์อย่างเข้าถึงนั้น ผู้วิจัยเห็นว่ามีความสอดคล้องกันกับที่ สิรินคร กิรติบุตร (๒๕๒๕: ๓๐) ได้กล่าวไว้ว่า เพลงปลุกใจ มิได้เป็นการใช้ภาษาแค่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่เป็นการใช้ลักษณะดนตรี (ในที่นี้คือองค์ประกอบทางดนตรี) ได้แก่ จังหวะ (Rhythm) และทำนอง (Melody) ตลอดจนการเรียบเรียงเสียงประสาน (Arranging / Harmony) และอื่นๆ ประกอบกันเข้าไปกับเนื้อหาของเพลงซึ่งเป็นภาษา อันมีผลทำให้น้าหนักของการชักชวน ชี้นำ และสร้างความคล้อยตามนั้น มีมากกว่าการใช้ภาษาแต่เพียงอย่างเดียว

เรื่องที่ ๒ คือ เรื่องของประสิทธิภาพ ความตั้งใจ และพยายามสร้างให้เกิดความประจักษ์ชัดถึงสารประโยชน์สำคัญของทั้งประเทศชาติและเพื่อนร่วมชาติ ผ่านการใช้เนื้อร้องควบคู่ไปกับจังหวะในลักษณะปลุกใจที่เป็นเพลงเดินหรือจังหวะมาร์ช (March) และอื่นๆ ในแง่มุมที่ช่วยสะท้อนป้อนเสริมให้ประเทศชาติเป็นศูนย์รวมยึดเหนี่ยวของผู้ที่มีเลือดเนื้อเชื้อชาติไทยทุกคนให้ได้เข้ามาพำนักพักพิง และดำเนินชีวิตอยู่อย่างเป็นปรกติสุข พร้อมๆ กันกับการแสดงให้ทุกคนในชาติเห็นว่าไม่เพียงที่ตนจะมีทั้งสิทธิโดยชอบธรรมต่อการเป็นเจ้าของประเทศชาติโดยเท่าเทียม แต่ตนยังมีเอกลักษณ์

ประจำชาติบางประการอยู่ร่วมกันนั้น ผู้วิจัยเห็นว่ามีความสอดคล้องกันกับแนวคิดด้านเพลงปลุกใจที่ ผู้รู้หลายท่านในด้านนี้กล่าวไว้ไปในแนวทางเดียวกัน ทั้งกิ่งแก้ว อัครถาวร (๒๕๒๐) ที่ได้กล่าวว่า เพลงปลุกใจมีจุดประสงค์หลัก คือ การชักชวน โดยผ่านการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้ฟังให้เกิดการรวมกำลัง ที่เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เกิดความรู้สึกสามัคคี และเกิดความรักชาติบ้านเมืองเป็นสำคัญ หรือที่วิล ลี เอเพิล (Willi Aple, 1972: 504) สชอร์เลส เออาร์ เพช (Scholes A.r Pech, 1987: 159) สิรินคร กิรติบุตร (๒๕๒๕: ๑๕) และผู้รู้ท่านอื่นๆ ได้กล่าวถึงจังหว่มมาร์ช (March) ว่าเป็นจังหวะที่มีความ กระชับ หนักแน่น และสม่ำเสมอ ตลอดจนเป็นจังหวะที่มุ่งใช้เพื่อการร้อง หรือเพื่อฝึกกำลังกระทำการ บางสิ่งบางอย่างให้บรรลุเป้าหมายโดยพร้อมเพรียงกัน

เรื่องที่ ๓ คือ เรื่องของประสิทธิภาพ ความตั้งใจ และพยายามที่จะปลุกใจให้คนในชาติเกิด ความรู้สึกตื่นตัว คึกคัก กระฉับกระเฉง สง่าผ่าเผย องอาจ และฮึกเหิมร่วมกันไป พร้อมกันกับการ สร้างความสำนึกและความรักชาติซึ่งช่วยกระตุ้นเร้าให้เกิดความสามัคคี ประองคอง และรักใคร่กลมเกลียว อีกทั้งยังผูกพัน ห่วงเห่น และปรารถนาที่จะทำอะไรบางสิ่งบางอย่างเพื่อตอบแทนสังคม ส่วนรวมจนถึงกับขั้นที่สามารถเสียสละได้แม้กระทั่งชีวิตของตนเพื่อปกป้องรักษา ความมั่นคง ปลอดภัย ความมีอิสระในทางการเมืองหรือเอกราช ตลอดจนเกียรติภูมิอันสูงสุดของประเทศชาติและ เพื่อนร่วมชาติของตนด้วยความเต็มใจนั้น ผู้วิจัยเห็นว่ามีความสอดคล้องกันกับงานวิจัยของ วรณ ลดา พิรุณสาร (๒๕๔๓) ที่ได้ศึกษาเรื่อง "การสื่อความหมายในเพลงปลุกใจสี่เหล่าทัพ" ซึ่งไม่เพียงแต่ พบว่าในทุกบทเพลงปลุกใจของทางกองทัพ มีการใช้ดนตรีสื่อสารเพื่อสร้างอารมณ์ความรู้สึก ผ่าน จังหวะในลักษณะที่เป็นเพลงเดินหรือจังหว่มมาร์ช (March) ประกอบกับท่วงทำนองที่หนักแน่น ซึ่ง ทำให้เกิดอารมณ์ที่คึกคัก ฮึกเหิม และเชื่อมโยงไปกับการสื่อความหมายของคำร้องได้เป็นอย่างดี หากแต่ยังพบว่าผู้ประพันธ์เพลงปลุกใจของกองทัพทั้งสี่โดยส่วนใหญ่ นั้น มักจะมีเจตนาหรือ วัตถุประสงค์ในการสื่อความหมาย ๓ อันดับแรกคือ เพื่อปลุกใจให้เกิดความเสียสละ เพื่อปลุกใจให้ เกิดความกล้าหาญ และสุดท้ายคือเพื่อสร้างสำนึกของหน้าที่และความรับผิดชอบอันพึงสมควรกระทำ ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ตามลำดับ นอกจากนั้น แรงจูงใจที่ผู้ประพันธ์มักนิยมหยิบยกมาใช้สร้างให้เกิด อารมณ์ความรู้สึกร่วมไปด้วยมากที่สุด ๓ อันดับแรกคือ ความต้องการด้านความมั่นคงปลอดภัย รองลงมาคือความต้องการเป็นที่ยอมรับยกย่องนับถือในวงสังคม และการอุทิศตนประ โยชน์ส่วนตน เพื่อประเทศชาติ ตามลำดับ ในกรณีนี้ ผลที่ตามมาจึงทำให้บทเพลงปลุกใจของทั้งสี่เหล่าทัพมีการใช้ ถ้อยคำเพื่อสร้างอารมณ์ความรู้สึกภาคภูมิใจในเกียรติภูมิของชาติมากที่สุด รองลงมาคือการสร้างให้ เกิดความรู้สึกฮึกเหิมจนพร้อมที่จะเสียสละชีวิตเพื่อชาติ ซึ่งมีจำนวนเท่ากันกับการสร้างอารมณ์ ความรู้สึกร่วมของความเป็นพวกพ้องเดียวกัน

ไม่เพียงเท่านั้น ผลการวิจัยดังกล่าวยังมีความสอดคล้องกันกับงานวิจัยของ นฤมล ทับจุมพล (๒๕๓๑) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “การใช้สื่อในการสร้างอุดมการณ์ทางการเมือง: ศึกษาจากบทเพลงของทางราชการ” ซึ่งพบว่าบทเพลงของทางราชการในช่วง พ.ศ.๒๔๗๕ ถึง พ.ศ.๒๕๐๐ นั้น (ในที่นี้มีเพลงชาติไทยรวมอยู่ด้วย) มักจะเน้นการให้น้ำหนักไปที่อุดมการณ์ของชาติเป็นหลัก โดยที่เนื้อหาของบทเพลงนั้น มักจะกล่าวอย่างให้ความสำคัญถึงเกียรติภูมิและความเป็นชาติ ตลอดจนเรียกร้องให้ประชาชนแสดงความสามัคคีและความจงรักภักดีด้วยการเสียสละแม้กระทั่งชีวิต เพื่อปกป้องรักษาประเทศชาติ โดยให้ถือประหนึ่งว่าเป็นภาระกิจที่ตนต้องรับผิดชอบ รวมไปถึงงานวิจัยของ สิริธร กิรติบุตร ที่ได้ศึกษาเรื่อง “เพลงปลุกใจไทย (พ.ศ.๒๔๗๕-๒๕๒๕) การวิเคราะห์ทางการเมือง” (๒๕๒๕) ซึ่งพบว่าเนื้อหาของบทเพลงปลุกใจส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๔๗๕ - พ.ศ.๒๕๒๕ นั้น มักจะชักชวนให้ประชาชนเกิดความรักชาติ รักชาติต่อชาติ และกระทำทุกวิถีทางเพื่อรักษาประเทศชาติให้อยู่รอด และเจริญก้าวหน้าต่อไป

มากไปกว่านั้นแล้ว หากมองเรื่องทั้งหมดโดยภาพรวม จากการสื่อสารความหมายในเนื้อร้องและองค์ประกอบทางดนตรีของเพลงชาติไทยฉบับปัจจุบันแล้ว ทำให้สามารถเห็นได้ว่า ทุกๆ เรื่องนั้น มีความสอดคล้องกันกับหลากหลายแนวคิดและทฤษฎีที่ผู้วิจัยได้หยิบยกเข้ามาร่วมใช้เป็นกรอบในการศึกษาตั้งแต่ต้นในหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นทั้งทฤษฎีที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพของสื่อมวลชน ซึ่งสอดคล้องกันกับเพลงชาติไทย ในแง่ที่บทเพลงดังกล่าวสามารถสร้างอิทธิพลผลกระทบให้เกิดความสำนึกและความรักชาติขึ้นมาได้ในระดับหนึ่งแม้จะไม่มากนัก แนวคิดด้านเพลงปลุกใจ (Patriotic Songs) ซึ่งได้กล่าวถึงรายละเอียดไว้บ้างแล้ว รวมไปถึงแนวคิดที่เกี่ยวกับการใช้เพลงเป็นสื่อเพื่อสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองของรัฐ ซึ่งสอดคล้องในแง่ที่ว่าบทเพลงมีการถ่ายทอดเรื่องราวมาจากชนชั้นปกครอง หรือในที่นี้คือฝ่ายของรัฐบาลบริหารประเทศและกองทัพทหาร ในขณะที่เพลงชาติได้ถือกำเนิดขึ้นมา ณ ช่วงเวลานั้นๆ แต่เพียงฝ่ายเดียว ไปจนถึงทฤษฎีสัญศาสตร์หรือสัญวิทยา (Semiotics / Semiology Theory) และกระบวนการตีความ (Hermeneutics) ซึ่งสอดคล้องกันกับบทเพลง ในแง่ที่มีการประพันธ์ สอดแทรก และสื่อสารความหมายต่างๆ ตามเจตนารมณ์ซึ่งต้องการให้คนในชาติเกิดความรู้รักสามัคคี กล้าหาญ เสียสละ สำนึก และรักชาติ ทั้งโดยอรรถและโดยนัย อยู่ภายในไม่มากนักน้อย แนวคิดที่เกี่ยวกับความสำนึก (Consciousness) และที่เกี่ยวกับเรื่องชาติ (Nation) ซึ่งได้กล่าวถึงไว้บ้างแล้ว ตลอดจนแนวคิดที่เกี่ยวกับองค์ประกอบของดนตรี (Musical elements) ซึ่งสอดคล้องในแง่ที่ว่า บทเพลงมีองค์ประกอบทางดนตรีที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพในเกือบทั้ง ๘ ประเด็น สุดท้ายคือแนวคิดที่เกี่ยวกับการเล่าเรื่อง (Narrative) ซึ่งสอดคล้องในแง่ที่ว่าเพลงชาติไทยฉบับปัจจุบันมีอยู่แทบจะครบทุกองค์ประกอบทั้ง ๗ ประการ หากจะขาดก็แต่เพียงองค์ประกอบในเรื่องของสัญลักษณ์พิเศษ (Symbol) เท่านั้นที่ไม่มีปรากฏร่วมอยู่ด้วย

ทั้งนี้และทั้งนั้น ในทางกลับกัน เมื่อลองนำเอาข้อสรุปหรือข้อค้นพบของการวิจัยข้างต้น มาพิจารณาถึงรายละเอียดในอีกเหลี่ยมมุมหนึ่งซึ่งตรงกันข้ามกันกับที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว จะเห็นได้ว่าข้อสรุปของคำตอบดังกล่าวนี้ มิได้มีความสอดคล้องและเป็นไปตามข้อสันนิษฐานการวิจัยในข้อที่ ๑ ซึ่งได้ตั้งไว้แต่ต้นที่ว่า “เพลงชาติไทยฉบับปัจจุบัน มีประสิทธิภาพในการสร้างความสำนึกและความรักชาติ ที่ลดน้อยถอยเสื่อมลงไป ตลอดจนยังไม่พอเพียงกับที่พึงสมควรจะเป็น” ไม่ว่าจะเป็นในด้านใดด้านหนึ่งเลย

อย่างไรก็ตาม การที่ข้อสรุปของการค้นพบที่ได้รับ ปรากฏผลออกมาในทางที่สวนกระแสกันกับข้อสันนิษฐานการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมานบนพื้นฐานของความเป็นจริงที่เห็นได้ทั่วไปอย่างเป็นรูปธรรมในสังคมและชีวิตประจำวัน ตลอดทั้งยังทำให้บทเพลงไม่สามารถมีประสิทธิภาพขึ้นไปอยู่ในระดับมากได้นั้น ก็น่าจะมีแนวโน้มมาจากความน่าจะเป็นสำคัญ ๕ ประการ คือ

ความน่าจะเป็นประการที่หนึ่ง คือ เพลงชาติไทยฉบับปัจจุบันยังมีความขาดแคลนซึ่งเนื้อร้องและความหมายที่ช่วยบ่งชี้ให้เห็นถึงแก่นความคิดหลัก (Theme) ของความเป็นชาติไทย ที่ครบถ้วนชัดเจน และเหมาะสมต่อคนไทย โดยแท้จริง ทั้งนี้เนื่องจากเนื้อร้องและความหมายภายในเพลงชาติไทยฉบับข้างต้นนั้น ได้มีการหยิบยกเอาแก่นความคิดหลักของชาติทางซีกโลกตะวันตก ซึ่งมุ่งนำเสนอในประเด็นของความเป็นชาติ การรวม และการสร้างชาติ (Unity) ความเป็นภราดรภาพ (Egalitarian) การรู้รักสามัคคีอย่างเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของประชากร (Solidarity) การรักษาเอกราชของชาติ (Sovereignty) ความรักสงบสันติของชนชาวไทย แต่ก็กล้ากล้าหาญและพร้อมที่จะกรำศึกอย่างสละชีวิตทุกเมื่อหากถูกข่มเหงตลอดจนการปลุกใจให้เกิดความรักประเทศชาติ (Nationality) มาเป็นแนวทางหลักในการนำเสนอและกล่อมเกลาคคนไทยในชาติให้เป็นไปตามแนวทางซึ่งได้หยิบยืมนำของต่างชาติมาใช้ ในช่วงเวลาที่ประเทศกำลังประสบเผชิญอยู่กับความตึงเครียด ความกดดันทางการเมืองการปกครอง และการปฏิวัติรัฐประหาร ในบรรยากาศของลัทธิชาตินิยม (รัฐนิยม) ภายใต้สภาวะของสงครามอินโดจีน และสงครามมหาเอเชียบูรพาหรืออีกนัยหนึ่งคือสงครามโลกครั้งที่ ๒ ซึ่งประเทศกำลังปรารถนาให้เกิดการรวมพลังความสมัครสมานสามัคคีอย่างเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน รวมไปถึงต้องการเตรียมพร้อมที่จะปกป้องรักษาเอกราชของชาติอย่างกล้าหาญและเสียสละตลอดจนสร้างการปลุกใจให้คนในชาติเกิดความรู้สึกที่เป็นไปตามแนวทางทั้งหลายเหล่านั้น มากไปกว่าที่จะถ่ายทอดและปลุกฝังแก่นความคิดหลักของความเป็นชาติไทยโดยแท้ ไม่ว่าจะเป็นความรักกันฉันครอบครัว เครือญาติ พี่น้อง และเพื่อนฝูง ความรักสงบสันติ ความพอเพียง ความกตัญญูกตเวที ความเกรงใจ ความมีน้ำใจ โอบอ้อมอารี ความมีเมตตา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ตลอดจนความมีศีลธรรม จรรยาและนับถือความดี ฯลฯ ให้คนไทยได้รับรู้ สัมผัส และเข้าถึงรากเหง้าของตนเองได้มากกว่าที่

เป็นอยู่ ในที่นี้ถึงแม้ว่าจะมีบางแก่นความคิดที่สอดคล้องกันระหว่างของชาติไทยกับของทางชาติตะวันตก อย่างในเรื่องของความรักสงบสันติซึ่งเป็นส่วนน้อยก็ตาม แต่กระนั้นแล้ว เพลงชาติก็ยังขาดตกบกพร่องซึ่งแก่นความคิดหลักส่วนใหญ่ (Theme) ที่มีส่วนช่วยบ่งบอกถึงอัตลักษณ์ เอกลักษณ์ และสะท้อนถึงสาระสำคัญของความเป็นชาติไทยไปอยู่นั่นเอง

ความน่าจะเป็นประการที่สอง คือ เพลงชาติไทยฉบับปัจจุบันยังมีความขาดเหลือซึ่งเนื้อร้องและความหมายที่ช่วยบ่งชี้ให้เห็นถึงบริบทและช่วงเวลาซึ่งเป็นอมตะตลอดกาล ในอันที่จะนำมาซึ่งความสำนึกและรักชาติที่ไม่เสื่อมคลายไปตามบริบทและช่วงเวลาซึ่งแปรเปลี่ยนไป ดังที่ รศ. ดร. สุกรี เจริญสุข หนึ่งในผู้เชี่ยวชาญทางด้านเพลงชาติไทยได้กล่าวให้สัมภาษณ์ไว้ว่าเพลงฉบับดังกล่าว มีเนื้อร้องที่สื่อความหมายถึงบริบทและกาลเวลาที่หยุดนิ่งอยู่กับที่เสียแทบทั้งสิ้น กล่าวคือ ปัจจุบันเพลงชาติไทยโดยเฉพาะในส่วนของเนื้อร้องและความหมายนั้น มีลักษณะที่เป็นแต่เพียงเพลงเกียรติยศประจำชาติอันอยู่ในสภาวะของสัญลักษณ์ (Symbolic) และพิธีกรรม (Ceremony) ซึ่งสืบทอดต่อกันมา มากกว่าที่จะเป็นเพลงเกียรติยศอันมีเนื้อร้องซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความจริงในวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดต่างๆ ของชุมชนหรือหมู่ชน อีกทั้งสภาพสังคมโดยรวมในขณะปัจจุบัน ได้อย่างเข้าอกเข้าใจ และเข้าถึง อีกนัยหนึ่งก็คือ เนื้อร้องของเพลงชาติทุกวันนี้มีลักษณะที่เพียงแต่เป็นการท่องบ่นทุกเช้าเย็น (routine) เท่านั้น ทั้งนี้สาเหตุสำคัญก็เนื่องมาจากสภาพสังคมที่แปรเปลี่ยนไปตามกาลเวลา หากแต่ตัวของบทของเนื้อร้องและความหมายในเพลงชาติเองยังคงหยุดนิ่งและไม่ปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องควบคู่ไปด้วยกันกับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ยกตัวอย่างเช่น การกล่าวถึงเอกราชของชาติอันเป็นผลมาจากการสู้รบในนัยความหมายที่ต้องได้มาจากต่อสู้กับอริศัตรูคู่แค้นบนสมรภูมิจริงๆ หรือแม้แต่ความกล้าหาญ เสียสละ สำนึก และรักชาติที่สะท้อนออกมาให้เห็นถึงภาพของสังคมในภาวะสงคราม อีกทั้งยังแสดงออกมด้วยนัยของชายชาตินักรบเป็นตัวนำ ฯ แทนที่จะมีการกล่าวถึงความกล้าหาญ สามัคคี และเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ตลอดจนความสำนึกและความรักชาติในเหลี่ยมมิติที่เป็นนามธรรมอันไม่ยึดอยู่กับขอบเขตของเวลา ซึ่งทุกคนในชาติไม่ว่าจะในยุคสมัยใดต้องประสบพบเจอและมีปฏิสัมพันธ์ด้วยในชีวิตประจำวัน

ผลที่ตามมา จึงหนีไม่พ้นไปจากบทสรุปของเพลงชาติไทยซึ่งได้แต่เป็นเพียงเพลงเฉพาะกิจเฉพาะกาล ไม่ใช่เพลงอมตะตลอดกาล (Classic / Contemporary / Intellectual / Neutral / Modern / Timeless / Up-to-date) ที่สามารถที่จะยืนยงคงอยู่ได้ในทุกสภาวะการณ์ ไม่ว่าจะกาลเวลาจะล่วงเลยไปนานซักเพียงใด ในอีกแง่มุมหนึ่งก็คือ เนื้อร้องของเพลงชาติไทยฉบับปัจจุบัน มีความเหมาะสมเฉพาะแต่เพียงยุคหนึ่งสมัยหนึ่งซึ่งได้ผ่านพ้นไปแล้วเท่านั้น เมื่อสภาพสังคมและบ้านเมืองปรับเปลี่ยนไป เนื้อร้องดังกล่าวเองก็ไม่สามารถที่จะเข้าถึง สะท้อน และตอบสนองต่อสภาพสังคมโดยรวมในขณะนั้นๆ ได้อีกเช่นที่แล้วมา (สุกรี เจริญสุข, สัมภาษณ์, ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐)

ในการนี้ สิ่งที่ได้อธิบายไว้ข้างต้นนั้น ผู้วิจัยยังเห็นว่ามีความสอดคล้องกันกับงานวิจัยของ พิษณุสินี บำรุงนคร ที่ได้ศึกษาเรื่อง “ลักษณะความเป็นอมตะของเพลงสุนทราภรณ์” (๒๕๔๓) ซึ่งพบว่า บทเพลงหนึ่งๆ จะสามารถดำรงความเป็นอมตะต่อไปได้นั้น มิได้ขึ้นอยู่กับลักษณะของผลงาน อันทรงคุณค่าที่ศิลปินได้บรรจงประพันธ์ไว้ให้ผู้อื่นจดจำเป็นสำคัญ หากแต่ความเป็นอมตะของบท เพลงนั้นๆ จำต้องอาศัยความเกี่ยวโยงกันกับมิติของเวลาที่เคลื่อนไหวไม่หยุดนิ่ง จนสามารถสร้าง แรงจูงใจให้ผู้อื่นจดจำได้เป็นระยะเวลาที่ยาวนาน ตลอดจนผลงานประพันธ์เพลงนั้นๆ ก็จะต้องได้รับการยอมรับ (ด้วยความเต็มใจ ไม่ใช่เป็นกฎ และระเบียบ หรือการขอความร่วมมือแกมบังคับ) จากคน อย่างน้อย ๒-๓ รุ่นขึ้นไปด้วยเช่นกัน อาทิเช่น การกล่าวถึงการดำรงตนเป็นมนุษย์ที่ดีในสังคมหรือ การผูกมิตรไมตรีอันดีกับผู้อื่น ซึ่งได้เชื่อมโยงความหมายไปกับสิ่งที่ยังดำรงคงอยู่และเป็นนิรันดร์ อัน เอื้ออำนวยให้สามารถหยิบนำเอาบทเพลงนั้นๆ ไปใช้ได้อยู่เสมอ

ความน่าจะเป็นประการที่สาม คือ เพลงชาติไทยฉบับปัจจุบันยังคงขาดหายซึ่งเนื้อร้องและ ความหมายที่แสดงช่วยบ่งชี้ให้เห็นถึงมุมมองของการเล่าเรื่องโดยภาพรวมของชาติ โดยเฉพาะใน ประเด็นของความสำนึกและความรักชาติ ที่เปิดกว้างและเข้าถึงทุกคนในชาติได้อย่างถ้วนทั่วและ เหมาะสม เนื่องจากความหมายแทบทั้งหมดของการเล่าเรื่องในเพลงชาติไทยนั้น ได้มุ่งเป้าไปยัง ความหมายของชาติซึ่งถูกถ่ายทอดออกมาโดยฝ่ายของรัฐบาลทหารและเหล่าทหารผู้ถือครองอำนาจ การบริหารบ้านเมืองในช่วงเวลาซึ่งเพลงชาติได้ถือกำเนิดขึ้นมาอย่างเห็นได้ชัด ในขณะเดียวกันนั้น กลับไม่มีความหมายของชาติซึ่งถูกถ่ายทอดออกมาโดยฝ่ายของชนชั้นได้ปกครอง อย่างข้าราชการ ผู้ประกอบการค้า ผู้ประกอบการวิชาชีพ และอื่นๆ ปากฎร่วมอยู่ด้วยเลย หรือในกรณีที่มีปรากฏแทรก อยู่ด้วยนั้น ก็คงยังมีลักษณะที่เป็นการถ่ายทอดความหมายจากชนชั้นปกครองดังกล่าวอยู่ มากไปกว่า นั้นแล้ว ใจความโดยรวมของเนื้อร้องในบทเพลงเองนั้น ก็กลับค่อนข้างมีความโน้มเอียงไปยังการ ผนึกรวมกำลังเพื่อการทำศึกสงครามสู้รบกับผู้ซึ่งมีเจตจำนงอันไม่ประสงค์ดีต่อชาติและเอกราชของ ชาติไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง มากกว่าความหมายด้านอื่นๆ ของชาติ อาทิ การดำรงตนเป็นพลเมืองที่ดีใน สังคม หรือการสร้างมิตรไมตรีอันดีกับประชาคมโลก เป็นต้น

ดังที่ รศ. ดร. สุกรี เจริญสุข หนึ่งในผู้เชี่ยวชาญทางด้านเพลงชาติไทยและ อ. คุชฎี พนมยงค์ ผู้ชำนาญการทางด้านขับร้อง ได้กล่าวเสริมจากการให้สัมภาษณ์ไว้ว่า เพลงชาติฉบับดังกล่าว มีมุมมอง ของการถ่ายทอดเรื่องราวในลักษณะที่ค่อนข้างจำกัด (Focalization) โดยผ่านอัตวิสัยของผู้ประพันธ์ ที่มีต่อประเทศชาติในสภาวะการณ์ขณะนั้นเป็นหลัก ผลกระทบที่ติดตาม จึงทำให้เพลงชาติมีมุมมองใน เรื่องของความชาติ แต่เฉพาะภายในบริบทและขอบข่ายซึ่งค่อนข้างจะจำกัดและคับแคบ ไม่ว่าจะเป็น มุมมองที่กล่าวถึงความเป็นเจ้าของ ความสำนึก และความรักชาติอยู่แต่ภายใต้ชื่อหรือแ่งมุมของกลุ่ม

ชนที่มีเชื้อชาติไทยเท่านั้น อันประหนึ่งเสมือนกับเป็นการแบ่งเขาแบ่งเรา และจำกัดสิทธิของความ เป็นเจ้าของ ความสำนึก และความรักชาติไว้อยู่แต่ภายใต้ชื่อและแสงเงาของกลุ่มชนที่มีเชื้อชาติ สัญชาติ หรือเป็นคนไทยแต่กำเนิดกันเอง หรือจะเป็นมุมมองที่มีการสร้างสรรณะของความสำนึก และความรักชาติอยู่แต่เฉพาะทางฝ่ายของชายชาตินักรบเพียงฝ่ายเดียว อันเป็นเหตุให้ประเด็น ความหมายที่สำคัญอื่นใดของชาติเลย ไม่ว่าจะเป็นประเด็นทางเศรษฐกิจ ไปจนถึงประเด็นของ สถาบันพระศาสนาซึ่งเป็นเสมือนกับสถาบันหลักของชาติเองนั้นถูกเบียดเบียนและบิดเบือนหายไป ตลอดจนมุมมองที่กล่าวถึงความรักสงบสันติ ความรู้รักสามัคคี ความสำนึก และความรักชาติใน เหลี่ยมมุมซึ่งแนบแฝงไว้ด้วยความรุนแรง การต่อสู้ฆ่าฟัน และการเอาชนะคะคานากับผู้อื่น อันเป็น มุมมองซึ่งเหมาะสมและสามารถเป็นที่ยอมรับและเข้าใจได้ในเฉพาะกับคนเพียงบางกลุ่มบางจำพวก เท่านั้น (สุกรี เจริญสุข, สัมภาษณ์, ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ และคุณฤทัย พนมยงค์, สัมภาษณ์, ๓๐ มกราคม ๒๕๕๐)

ในการนี้ สิ่งที่ได้อภิปรายไว้ข้างต้นนั้น ผู้วิจัยยังเห็นว่ามีความสอดคล้องกันกับงานวิจัย ของ นวรัตน์ มหาชนกุล ที่ได้ศึกษาเรื่อง “ปัญหาเกี่ยวกับการสื่ออารมณ์ และความรู้สึกของคนตรี บรรเลง” (๒๕๔๖) ซึ่งพบว่า แม้นคนตรีบรรเลงจะมีการแสดงออกถึงอารมณ์ความรู้สึกผ่านท่วงทำนอง ต่างๆ ออกมาได้จริง (ในที่นี้คือความสำนึกและความรักชาติ) แต่ความเข้าใจอารมณ์และความรู้สึกที่มี อยู่ในท่วงทำนองนั้นจะเกิดขึ้นอย่างตรงกัน ก็ต่อเมื่อผู้ฟังเป็นคนที่อยู่ในสังคมและวัฒนธรรมเดียวกัน (เช่น สังคมและวัฒนธรรมของชายชาติทหารในกองทัพ หรือสังคมและวัฒนธรรมที่คนมีเลือดเนื้อ เชื้อชาติไทยเหมือนกัน ฯ) ถ้าหากผู้ฟังอยู่ในสังคมและวัฒนธรรมที่ต่างกัน ความเข้าใจเกี่ยวกับ อารมณ์และความรู้สึกที่อยู่ในคนตรีอาจแตกต่างกันไป เพราะการรับรู้อารมณ์ความรู้สึกของคนแต่ละ คนจะแตกต่างกันไปตามสังคมและแต่ละวัฒนธรรม (ในที่นี้เมื่อนำข้อค้นพบดังกล่าวมาประยุกต์ พิจารณาร่วมกันกับเรื่องของเนื้อร้องด้วยแล้ว ผลที่ปรากฏออกมาน่าจะยังเป็นการตอกย้ำให้ประเด็น ข้างต้นชัดเจนมากขึ้น)

ความน่าจะเป็นประการที่สี่ คือ เพลงชาติไทยฉบับปัจจุบันยังคงขาดรั้วซึ่งเนื้อร้องและ ความหมายที่แสดงช่วยบ่งชี้ให้เห็นถึงสัญลักษณ์พิเศษ (Symbol) ภายในบทเพลง อันเป็นผลให้เพลง ชาติไทยไม่สามารถสร้างจินตนาการหรือจินภาพที่กว้างไกล ตลอดจนให้มิติที่ละเอียด ประณีต และ ลึกซึ้งผ่านทางเนื้อร้องและความหมายซึ่งผสานแทรกไว้ด้วยสัญลักษณ์พิเศษเปรียบเปรยใดๆ ได้เพิ่ม มากยิ่งขึ้นเลย อาทิเช่น ในเพลงสรรเสริญพระบารมีซึ่งมีการเปรียบเปรยพระมหากษัตริย์ไทยว่าทรง เปรียบประดุจดั่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ประเสริฐ ฯ อันเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าคนไทย เคารพ ยกย่อง และเทิดทูนพระมหากษัตริย์เหนือสิ่งอื่นใด ดังที่ได้เคยกล่าวถึงในรายละเอียดไว้แล้ว

ความน่าจะเป็นประการที่ห้า คือ เพลงชาติไทยยังคงขาดตกบกพร่องซึ่งองค์ประกอบทางดนตรีโดยรวมที่ช่วยบ่งชี้ให้เห็นถึงรากเหง้าทางจิตวิญญาณ อีกทั้งความมีเอกลักษณ์ และอัตลักษณ์แห่งชาติไทยไป ดังที่ รศ. ดร. สุกรี เจริญสุข หนึ่งในผู้เชี่ยวชาญทางด้านเพลงชาติได้กล่าวให้สัมภาษณ์เพิ่มเติมว่าเพลงฉบับดังกล่าวว่า ถึงแม้บริบทประกอบปลีกย่อยอื่นๆ ภายในบทเพลงชาติไทยนั้นจะมีความเป็นไทยอยู่บ้างก็ตาม หากแต่จิตวิญญาณแท้ๆ โดยรวมของความเป็นไทยนั้นกลับขาดตกบกพร่องไปอย่างเห็นได้ชัด

เนื่องจากเป็นที่ทราบกันว่าวัฒนธรรมใดก็ตามภายใต้บริบทของสังคมมนุษย์ (Culture) หรือในกรณีนี้คือประเด็นของบทเพลงนั้น (Song) มีส่วนที่เกี่ยวข้องและใกล้ชิดอยู่กับเรื่องของจิตวิญญาณ (Spiritual) เป็นอย่างมาก ดังนั้นการขาดไว้หรือขาดตกบกพร่องซึ่งพลังทางจิตวิญญาณภายในบทเพลงเอง ย่อมเป็นสาเหตุสำคัญอันก่อให้เกิดความเสียดสมดุล ตลอดจนความไม่สมบูรณ์ขึ้นมาไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง

เสมือนกันกับการที่สังคมเป็นกระจกสะท้อนคนตรี ส่วนคนตรินั้นก็เป็นผลสะท้อนของสังคม สังคมเป็นอย่างไรคนตรีเป็นอย่างนั้น เช่นเดียวกันคนตรีเป็นอย่างไรสังคมก็เป็นอย่างนั้น ทั้งนี้เมื่อกล่าวในประเด็นของเพลงชาติไทย ซึ่งถือได้ว่าเป็นเพลงเกียรติยศสำคัญอันเป็นสัญลักษณ์ประจำชาติแล้ว จิตวิญญาณหรือกลิ่นอายของความเป็นชาติไทยนั้น จึงเป็นสิ่งสำคัญจำเป็นและควรมีอยู่ในครอบครองไว้เป็นปฐมสำคัญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ทั้งนี้ ถึงแม้ว่าในแง่มุมหนึ่งอาจตีความได้ว่าเพลงชาติไทยนั้น มิได้มีองค์ประกอบทางดนตรีโดยรวมที่ช่วยบ่งชี้ให้เห็นถึงรากเหง้าทางจิตวิญญาณ อีกทั้งความมีเอกลักษณ์ และอัตลักษณ์แห่งชาติไทยอยู่เลย เนื่องจากองค์ประกอบทางดนตรีในหลายๆ ส่วนซึ่งปรากฏอยู่ในเพลงชาตินั้น มีที่มาที่ไปจากองค์ความรู้ทางสากลอย่างเห็นได้ชัดเจน แต่อย่างไรก็ตาม ในอีกแง่มุมหนึ่งซึ่งตรงกันข้ามกัน ก็ไม่สามารถชี้ชัดได้อย่างเต็มที่ว่าเพลงฉบับเดียวกันนั้น มิได้มีองค์ประกอบทางดนตรีโดยรวมที่บ่งชี้ให้เห็นถึงความมีจิตวิญญาณ อัตลักษณ์ และเอกลักษณ์ของความเป็นไทยผสมแทรกอยู่ด้วยเลยเช่นเดียวกัน เนื่องจากจิตวิญญาณ อัตลักษณ์ และเอกลักษณ์ของไทยบางประการ คนไทยก็ได้ซึมซับรับเอาความเป็นสากลเข้ามาปรับประยุกต์และหลอมรวมจนกลายเป็นความเป็นไทยโดยปริยายไปเสียเองแล้ว ยกตัวอย่างเช่น เพลงไทยยอดนิยมซึ่งเป็นที่ชื่นชอบของคนไทยในยุคหลังๆ อย่างยุคของเพลงสุนทราภรณ์ หรือยุคที่เริ่มมีการจัดแบ่งประเภทของเพลงเป็นเพลงลูกกรุง หรือเพลงลูกทุ่ง และอื่นๆ ที่นอกเหนือไปจากนี้ ก็ได้มีการหยิบยกนำเอาประเภทของบันไดเสียงในแบบไดอาโทนิค (Diatonic Scale) หรือในแบบที่ใช้ตัวโน้ต ๗ เสียง เข้ามาเพิ่มเติมต่อจากพื้นฐานตัวโน้ต ๕ เสียงของไทย หรือที่เรียกกันว่าเพ็นทาโทนิค (Pentatonic Scale) จนมาเป็นส่วนหนึ่งของบทเพลงไทยอยู่แล้ว เป็นอาทิ

อย่างไรก็ดี จากการพินิจพิเคราะห์ตามความเป็นจริงที่ว่า รากเหง้าของท่านองในเพลงชาติไทยนั้น มีความคล้ายคลึงและสอดคล้องกันกับเพลงกล่อมเด็ก (Lullaby) ของทางประเทศทางซีกโลกตะวันตกดังเช่น ท่านองของเพลงเอบีซี (ABCs Song) หรือเพลงทวินเคิล ทวินเคิล ลิทเทิล สตาร์ (Twinkle, twinkle, little star) ฯ ผนวกบวกับท่านองในช่วงต้นของบทเพลงเองยังมีส่วนที่คล้องจองกันกับเพลงชาติของประเทศฝรั่งเศสที่ชื่อ ลา มาร์แซลlez (La Marseillaise) อย่างมากด้วยแล้ว จึงยังเป็นเสมือนกับการดอกร้าให้เห็นว่าเพลงชาติไทยฉบับปัจจุบันนี้ ยังมีความยิ่งใหญ่และสมเกียรติไม่เพียงพอที่จะสร้างให้เกิดความภาคภูมิใจ ความสำนึก และความรักชาติขึ้นมาได้อย่างมีประสิทธิภาพได้ถึงแก่นแท้ เนื่องจากมูลเหตุประการหลักที่ยังขาดจิตวิญญาณ เอกลักษณ์และอัตลักษณ์ในตนเองเป็นปฐมสำคัญนั่นเอง

ตรงจุดนี้ซึ่งเป็นจุดพลิกผันสำคัญ รศ. ดร. สุกรี เจริญสุข ยังได้ยกตัวอย่างเสริมซึ่งเกิดขึ้นจริงในสถานการณ์ปัจจุบันให้เห็นว่า การยื่นตรงและร้องเคารพเพลงชาติไทย ได้กลายสภาพไปสู่ลักษณะของสงครามทางวัฒนธรรมไปแล้วโดยปริยาย กล่าวในรายละเอียดแล้วก็คือ คนส่วนใหญ่ในสังคมจะยื่นและร้องทำความเคารพเพลงดังกล่าวก็ด้วยหน้าที่ความรับผิดชอบที่เป็นมาตรฐาน บรรทัดฐาน ค่านิยม และความเคยชินซึ่งทางสังคมได้ขีดเส้น กำหนด และสืบทอดต่อกันมาจนเป็นสัญลักษณ์ (Symbolic) และพิธีกรรม (Ceremony) เพียงเท่านั้น หาได้ยื่นและร้องเคารพด้วยใจจริงผ่านจิตวิญญาณของความสำนึกและรักชาติโดยแท้ไม่ ในที่นี้สาเหตุหลักก็น่าจะมาจากเวลาที่เพลงชาติไทยฉบับปัจจุบันนั้น ยังขาดคอบกพร่องซึ่งกลิ่นอายหรือพลังทางจิตวิญญาณชั้นมูลฐานของความเป็นชาติไทย ตลอดจนความมีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ในตัวเองไปไม่มากก็น้อยนั่นเอง เฉกเช่นที่ วาร์ด (Ward, 1992: 17 อ้างถึงใน กรพินธุ์ จารูร, ๒๕๔๑: ๑๐) ได้พัฒนากรอบแนวคิดที่เกี่ยวกับคุณค่า (Value) ในการบริโภคคนตรีว่า ประกอบด้วย ๓ ด้านสำคัญคือ คุณค่าด้านการแลกเปลี่ยน คุณค่าด้านการใช้งาน และสุดท้ายคือ คุณค่าด้านอัตลักษณ์ซึ่งจะช่วยสะท้อนและดอกร้าให้เห็นถึงรากเหง้าความเป็นตัวตนของผู้ฟังเอง

ทั้งนี้และทั้งนั้นในทางกลับกัน หากเพลงดังกล่าวประกอบไปด้วยกลิ่นอาย จิตวิญญาณ เอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ที่แสดงให้รับรู้และสัมผัสได้ถึงความเป็นไทยเพิ่มเติมมากยิ่งขึ้นไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ผลลัพธ์ที่ตามมาก็น่าจะมีส่วนช่วยสนับสนุนและส่งเสริม ตลอดจนอบรม บ่มเพาะ และปลูกฝังให้ประชาชนคนไทยทุกวันนี้สามารถที่จะรับรู้ สัมผัส จับต้อง ใกล้เคียง และเข้าถึงจิตวิญญาณ เอกลักษณ์ และอัตลักษณ์แห่งความเป็นชาติหรือความเป็นไทยผ่านตัวของบทเพลงได้มากยิ่งขึ้น รวมไปถึงน่าจะมีส่วนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสร้างความสำนึกและความรักชาติของบทเพลงชาติฉบับดังกล่าวให้ทบทวีและพอกพูนเพิ่มมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ได้ (สุกรี เจริญสุข, สัมภาษณ์, ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐)

๖.๒.๒ ภายหลังจากที่ได้ข้อสรุปหรือข้อค้นพบของการวิจัย อันเป็นการตอบคำถามนำวิจัยในข้อที่ ๒ และ ๓ ควบคู่พร้อมกันไปว่า “ชนชั้นทางสังคมทั้ง ๓ อันได้แก่ ชนชั้นล่าง ชนชั้นกลาง และชนชั้นบน จะเกิดผลกระทบในด้านของความรู้สึก และปฏิกิริยาตอบสนองทางกายภาพ ตลอดจนความสำนึก และความรักชาติที่แตกต่างกัน เมื่อได้ยินได้ฟังเพลงชาติไทย ยกเว้นแต่เพียงการรับรู้ ซึ่งไม่มีความแตกต่างกัน” นั้น เมื่อนำมาพินิจพิเคราะห์คู่ในรายละเอียด พร้อมทั้งขยายความตามผลกระทบทั้ง ๕ ด้านดังกล่าวแล้ว จะสังเกตเห็นได้ว่า มีเพียงแต่ (๑.) ในด้านของการรับรู้เท่านั้น ที่ชนชั้นทางสังคมมีไปในแนวทางเดียวกัน กล่าวคือ ทั้งชนชั้นล่าง ชนชั้นกลาง และชนชั้นบน เกิดการรับรู้ว่าเพลงชาติไทยมีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับตนเองเมื่อได้ยินได้ฟัง อยู่ในระดับที่มากไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยด้านการรับรู้ที่ได้ สาเหตุก็น่าจะมาจากการที่เพลงชาติไทยมีการเปิดให้ได้ยินได้ฟังเป็นประจำทุก ๘.๐๐ นาฬิกาตรง หรือ ๘ โมงเช้า และ ๑๘.๐๐ นาฬิกาตรง หรือ ๖ โมงเย็นในแต่ละวันอยู่แล้ว ดังนั้นจึงไม่เป็นเรื่องที่ไม่ผิดปกติวิสัยนัก หากว่าชนชั้นทางสังคมทั้ง ๓ จะมีความถี่ในการได้ยินได้ฟังอยู่บ่อยครั้ง ซ้ำทั้งยังสามารถจำได้หมายรู้ว่าเป็นเพลงชาติไทยเพียงแต่แค่ได้ยินได้ฟังจากบางท่อนของเนื้อร้องหรือบางส่วนของทำนองดนตรี ตลอดจนยังสามารถรับรู้ได้ว่าเพลงดังกล่าว มีทั้งความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับตนเอง ต้องการปลุกใจให้คนในชาติเกิดความรักสามัคคีร่วมกัน และเป็นสิ่งที่ผิดประเพณีนิยมและวิถีประชาหากไม่ยืนเคารพต่อเพลงชาติ นอกเหนือไปจากนี้ ในประเด็นอื่นๆ ซึ่งลึกซึ้งและเชื่อมโยงไปในบริบททางประวัติศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของผู้แต่ง ทำนองดนตรีและเนื้อร้อง จำนวนอายุการใช้งาน ไปจนถึงจำนวนลำดับฉบับนั้น ชนชั้นทางสังคมก็มีการรับรู้อยู่ในระดับไม่มากเช่นเดียวกัน ทั้งนี้สาเหตุเพิ่มเติมก็น่าจะมาจากการที่สังคมไทยปัจจุบันไม่ค่อยจะเห็นความสำคัญและสนใจถึงเรื่องของการปูพื้นฐานความรู้ความเข้าใจตนเอง ผ่านสื่อที่เป็นเพลงเกียรติยศอย่างเพลงชาติ รวมไปถึงที่มาที่ไปของสิ่งเหล่านี้เท่าที่ควร ในที่นี้อาจเห็นว่าเพียงการเผยแพร่และเปิดเพลงชาติไทยทุกเช้าเย็นอันเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของทางภาครัฐ ดังที่ทำกันอยู่นั้นเป็นแนวทางที่ถูกควรและเพียงพออยู่แล้วก็เป็นได้

นอกเหนือจากนั้นแล้ว ไม่ว่าจะเป็น (๒.) ในด้านของความรู้สึก (feeling) ซึ่งพบว่าทุกชนชั้นมีความรู้สึกในด้านที่ดีต่างๆ ต่อเพลงชาติไทย และรู้สึกว่าเพลงชาติมีอิทธิพลและผลกระทบกับตนเองที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยความรู้สึก เมื่อได้ยินได้ฟังเพลงชาติไทย ของชนชั้นล่างมีค่าเฉลี่ยของระดับความรู้สึกมากกว่า ชนชั้นกลาง และชนชั้นกลางมีค่าเฉลี่ยความรู้สึกมากกว่าชนชั้นบนตามลำดับไปจนถึง (๓.) ในด้านของปฏิกิริยาตอบสนองทางกายภาพ (physical reaction) (๔.) ในด้านของความสำนึก (consciousness) และ (๕.) ในด้านของความรักชาติ (nationalism) ซึ่งพบว่าชนชั้นล่างมีผลกระทบในด้านทั้ง ๔ ข้างต้นที่แตกต่างกับชนชั้นกลางและชนชั้นบนอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนชนชั้นกลางและชนชั้นบนมีผลกระทบในด้านดังกล่าวที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยที่ผลกระทบ เมื่อได้ยินได้ฟังเพลงชาติไทย ในทั้ง ๔ ด้านที่เหลือ ของชนชั้นล่างมีค่าเฉลี่ยที่มากกว่าชนชั้นกลางและชน

ชั้นบน อันสามารถสรุปโดยรวมได้ว่าชนชั้นล่างมีทั้งความรู้สึกในด้านที่ดีต่างๆ มีทั้งปฏิกิริยาตอบสนองทางกายภาพ มีทั้งความสำนึก ตลอดจนมีทั้งความรักชาติที่มากกว่าทั้งชนชั้นกลางและชนชั้นบนนั่นเอง ตรงจุดนี้ ผู้วิจัยเห็นว่ามีความสอดคล้องและเป็นไปตามทั้งแนวคิดที่เกี่ยวกับการจัดช่วงชั้นทางสังคม (Social Stratification) ทฤษฎีการรับรู้และการเลือกรับรู้ (Perception/Selective Perception Theory) แนวคิดด้านอารมณ์ความรู้สึก (Feeling) และความสำนึก (Consciousness) ในแงุ่มที่ว่า บุคคลมีปัจจัยเอื้อหนุนอยู่หลายประการที่จะทำให้เกิดผลกระทบ ความรู้สึกนึกคิด และพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งในที่นี้ก็คือ ปัจจัยของการมีชนชั้นทางสังคมที่ต่างกันนั่นเอง

ในการนี้ เมื่อพิจารณาจากผลลัพธ์ของข้อสรุปหรือข้อค้นพบในด้านที่ได้กล่าวมาทั้งหมดแล้ว สาเหตุหรือแนวโน้มสำคัญ ก็น่าจะเนื่องด้วยที่ชนชั้นกลางและชนชั้นบนส่วนใหญ่ในกรุงเทพมหานคร มีความเป็นส่วนตัวหรือต้องการความเป็นปัจเจกชนอยู่สูง อีกทั้งยังมีวิถีชีวิตประจำวันที่ค่อนข้างเร่งรีบ และแข่งขัน ทั้งในเรื่องของการขวนขวายหาโอกาสทางการศึกษา ในเรื่องของการได้เข้าตำแหน่งหน้าที่ การงาน และในเรื่องของการเพิ่มมูลค่าตนเองจากรายได้ที่คิดตัวสูงขึ้น ตลอดจนองค์ประกอบของชีวิตที่แวดล้อมอื่นๆ ซึ่งก้าวล้ำไปกว่าชนชั้นล่างซึ่งถึงแม้ว่าจะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ไม่ค่อยจะสู้ดีและอาจถึงกับต้องลำบากยากเข็ญ หากแต่จิตวิญญาณของความสำนึกและรักชาตินั้น กลับยังไม่ถูกทำให้เจือจางหรือลบเลือนหายไปด้วยกระแสสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมกระแสหลัก อย่างในกระแสของโลกาภิวัตน์ และทุนนิยมเสรีที่ก้าวกระโจนเข้ามาแทรกแซง และล่อลวงหลอกนำความเป็นชาติไทยออกไป เหมือนดังเช่นที่ชนชั้นกลางและชนชั้นบนกำลังประสบเผชิญและร่วมคลุกคลีไปด้วยกัน อย่างยากที่จะหลีกเลี่ยงอยู่ในขณะนี้

ดังนั้นแล้ว จึงเป็นการสมเหตุสมผลที่ชนชั้นล่าง จะเกิดทั้งความรู้สึกในด้านที่ดีต่างๆ ต่อเพลงชาติไทยมากกว่า ไม่ว่าจะเป็ความรู้สึกถึงความเป็นชาติ ความชอบเพลงชาติ ไปจนถึงความเต็มใจรับฟัง ขับร้อง และยื่นเคารพเพลงชาติ ฯ ในด้านของปฏิกิริยาตอบสนองทางกายภาพที่มีมากกว่า ทั้งการหยุดยืนและหยุดร้องเพลงชาติในสถานที่สาธารณะหรือขณะกำลังทำภารกิจอื่นใดอยู่ ฯ ในด้านของความสำนึกในชาติที่มีมากกว่า ไม่ว่าจะทั้งตระหนักรู้ถึงความสำคัญ สาธารประโยชน์ และบุญคุณต่างๆ ของประเทศชาติ การตระหนักรู้ว่า ประเทศชาติ เป็นแหล่งรวมของบุคคลที่มีเอกลักษณ์และเป้าหมายร่วมกัน ไปจนถึงการตระหนักรู้ว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งอันสำคัญในชาติ และปรารถนาที่จะทำอะไรบางสิ่งบางอย่าง เพื่อเป็นการตอบแทนประเทศชาติ ฯ ตลอดจนในด้านของความรักชาติที่มีมากกว่า ไม่ว่าจะเป็ความรู้สึกผูกพัน ห่วงเห่น และเป็นเจ้าของในทุกๆ สิ่งที่เป็นของชาติ ความพึงพอใจ ภาคภูมิใจ และนิยมชมชอบในประเทศชาติ ไปจนถึงความจงรักภักดีต่อชาติ จนสามารถยอมเสียสละชีวิต เพื่อปกป้องรักษาความมีเอกราช ความมั่นคงปลอดภัย เกียรติภูมิของประเทศ และเพื่อนร่วมชาติของตน ฯ ที่มีมากกว่าชนกลางและชนชั้นบน อันเป็นข้อค้นพบของการวิจัยในครั้งนี้

ในการนี้ ผู้วิจัยขอขมวดปมข้อความทิ้งท้ายไว้ว่า ถึงแม้ข้อค้นพบที่ได้รับมาจากการศึกษาวิจัยทั้งในครั้งนี จะปรากฏผลออกมาว่าเพลงชาติไทยฉบับปัจจุบันมีประสิทธิภาพในการสร้างความสำนึกและความรักชาติอยู่ในระดับปานกลาง อีกทั้งยังสามารถสร้างผลกระทบให้แก่ชนชั้นทางสังคมทั้งในด้านของการรับรู้ ความรู้ลึก และปฏิกิริยาตอบสนองทางกายภาพ ตลอดจนความสำนึกและความรักชาติได้ในระดับต่างๆ กันก็ตามที หากแต่ทราบนานเท่านั้นที่เพลงชาติไทย (๑.) ยังคงทั้งขาดแคลนซึ่งเนื้อร้องและความหมายที่ช่วยบ่งชี้ให้เห็นถึงแก่นความคิดหลัก (Theme) ของความเป็นชาติไทย ที่ครบถ้วนชัดเจน และเหมาะสมต่อคนไทย โดยแท้จริง อีกทั้ง (๒.) ยังขาดเหลือซึ่งความหมายของเนื้อร้องและองค์ประกอบทางดนตรี โดยมหากาพย์ที่ช่วยแสดงหรือบ่งชี้ให้เห็นถึงปริบทและช่วงเวลาซึ่งเป็นอมตะตลอดกาล ในอันที่จะนำมาซึ่งความสำนึกและรักชาติที่ไม่เสื่อมคลายไปตามปริบทและช่วงเวลาซึ่งแปรเปลี่ยนไป รวมไปถึง (๓.) ยังขาดหายซึ่งมุมมองโดยภาพรวมและมุมมอง โดยเฉพาะของความสำนึกและความรักชาติที่เปิดกว้าง เข้าถึง และมีปฏิสัมพันธ์กับทุกคนในชาติได้อย่างถ้วนทั่วและเหมาะสม (๔.) ยังคงขาดไร้ซึ่งเนื้อร้องและความหมายที่ช่วยบ่งชี้ให้เห็นถึงสัญลักษณ์พิเศษ (Symbol) ภายในบทเพลง ในอันที่จะนำมาซึ่งมิติและจินตนาการหรือจินภาพของชาติที่กว้างไกลและลึกซึ้ง ตลอดจน (๕.) ยังขาดตกบกพร่องซึ่งรากเหง้าทางจิตวิญญาณ ความมีเอกลักษณ์ และอัตลักษณ์พื้นถิ่นประจำชาติไทยไปนั้น เพลงชาติไทยฉบับดังกล่าว ก็คงจะไม่สามารถยกระดับประสิทธิภาพในการสร้างความสำนึกและความรักชาติมากยิ่งขึ้นไปได้ ตลอดจนประสิทธิภาพดังกล่าวนี้ ก็คงจะดำรงอยู่ได้แต่เพียงทางทฤษฎีในตัวของบทเพลงเอง โดยหามีโอกาสที่จะสำแดงให้มวลชนเห็นเป็นประจักษ์ชัดแจ้งถึงประสิทธิภาพในการสร้างความสำนึกและรักชาติในทางปฏิบัติหรือในสภาวะสังคมไทยสมัยปัจจุบันได้ไม่ ไปทราบนานเท่านั้น อย่างยากที่จะปฏิเสธและนำเสนอ

ด้วยมูลเหตุทั้งหลายทั้งปวงนี้เอง ที่ทำให้ผู้วิจัยในฐานะนักนิเทศศาสตร์ จำต้องแสดงความกล้าหาญทางวิชาการที่จะเสนอแนะให้มีการพัฒนา ปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงบทเพลงชาติไทย ไม่ว่าจะทั้งที่เป็นการคัดแปลง แก้ไข และปรับเปลี่ยนแต่เพียงส่วนใดส่วนหนึ่งของเนื้อร้องหรือองค์ประกอบทางดนตรี ไปจนถึงการจัดให้มีการลงประชามติ จัดประกวด หรือสถาปนาจัดสร้างเพลงชาติไทยขึ้นมาเป็นฉบับใหม่ทั้งหมด ตามแนวทางดังที่ได้เคยเปรยไว้แล้วไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง โดยในที่นี้ สิ่งสำคัญจำเป็นอันพึงพิจารณา ไตร่ตรอง และลงมือปฏิบัติเป็นอันดับแรกด้วยความรอบคอบและถี่ถ้วน จึงไม่พ้นไปจากการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ และความเข้าใจซึ่งข้อมูล ข้อเท็จจริง และข้อค้นพบทั้งหลาย ต่อมวลชนคนในชาติทั้ง โดยเบื้องต้นและเบื้องลึกเสียก่อนว่า บทเพลงชาตินั้น มีลักษณะพื้นฐานที่เป็นได้แต่เพียงเพลงเฉพาะกิจเฉพาะกาล อันมีอายุขัยหรือสังขารขึ้นอยู่กับสภาวการณ์ ปริบท และช่วงเวลาต่างๆ ในสังคมเท่านั้น เผลอเช่นเดียวกับสรรพสิ่งแวดลอมรอบข้างต่างๆ ซึ่งยังดำรงคงอยู่ในวัฏจักรของความเป็นอนิจจัง ไม่เที่ยงแท้ และแปรเปลี่ยนไปตามกาลเวลาหรือสังขารแห่งสากลโลก

ในที่นี้ ยิ่งเมื่อสามารถคลายข้อผูกมัดหรือข้อจำกัดที่ว่าเพลงชาติไทย เป็นบทเพลงสัญลักษณ์สำคัญประจำชาติอันดำรงไว้ซึ่งความคงทนถาวร ความขลัง ความศักดิ์สิทธิ์ และสูงส่งเกินกว่าที่สามัญชนคนในชาติเสียเองจะสัมผัสจับต้องได้ในชีวิตจริง ด้วยหลักฐานและข้อสนับสนุนมากมายซึ่งไม่เพียงแต่ชี้ชัดให้ตระหนักว่ามีหลายประเทศทั่วโลกที่ได้เคยทำการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงเพลงชาติของตนมาแล้ว หากแต่ยังรวมไปถึงข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ชาติไทย (สยาม) เอง ซึ่งก็ได้เคยมีการปรับเปลี่ยนเพลงชาติมาแล้วถึง ๗ ครั้ง ๗ ครา ตามแต่ความจำเป็นและความสอดคล้องกับสถานการณ์บริบท หรือห้วงเวลาของประเทศในขณะนั้นๆ จะอำนวยด้วยแล้ว สิ่งที่เป็นผลตามมาจึงยังน่าจะมีส่วนช่วยส่งเสริมและผลักดันให้มหาชนคนในชาติเกิดทัศนคติหรือมุมมองที่ยืดหยุ่นและเปิดกว้างในแง่มุมที่ว่า “เพลงชาติเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ตามเหตุอันควรและกาลอันเหมาะสม” โดยชอบธรรมมากยิ่งขึ้น ในขณะที่ความขลัง ความศักดิ์สิทธิ์ และคุณค่าอันสูงส่งของบทเพลงเอง ก็มีได้ปลาสนาการหายไปไหน หากแต่ยังคงแนบประชิดและทบทวีคู่กันกับบทเพลงชาติฉบับนั้นๆ ไปตามกาลเวลา

อย่างไรก็ดี เมื่อกล่าวมาถึงเรื่องของแก่นสารสาระอันน่าจะมีส่วนแทรกอยู่ในบทเพลงชาติไทยแล้ว ถึงแม้ว่าทุกประเด็นซึ่งสมควรจะมีบรรจุและปรากฏรวมอยู่ในบทเพลงชาตินั้น จะมีความสำคัญจำเป็นทัดเทียมเท่ากันทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นประเด็นของเจตนารมณ์ที่ปรารถนาจะสร้างการปลุกใจ ไปจนถึงประเด็นของการทำให้บทเพลงมีความเรียบง่ายต่อการมีปฏิสัมพันธ์อยู่สูง ดังที่มีปรากฏอยู่ในบทเพลงฉบับปัจจุบัน หากแต่เหนือสิ่งอื่นใด ประเด็นสำคัญสูงสุดของเนื้อหาสาระและการสื่อสารอารมณ์ความรู้สึกในบทเพลงชาติไทยนั้น มิน่าจะใช่การอื่น นอกไปเสียจากแก่นแท้ของการสั่งสม และสืบสานตลอดจนแบ่งปันความหมายและประสบการณ์ (share meanings & experiences) ให้ทั่วทุกคนในชาติได้รับรู้และสัมผัสได้ถึงความเป็นพวกพ้องน้องพี่อย่างเป็นทางการน้ำหนึ่งใจเดียวกันทุกฝ่ายมากกว่า โดยในที่นี้อาจยกตัวอย่างจากเพลงชาติของประเทศญี่ปุ่น ที่มีชื่อว่า คิมิ گا โยะ (Kimi ga yo) ซึ่งถึงแม้ว่าในแง่มุมหนึ่งผู้วิจัยจะไม่สามารถชี้ชัดได้ว่าบทเพลงดังกล่าวมีรากเหง้าและบริบททางประวัติศาสตร์ซึ่งต้องการสื่อสารให้คนในชาติได้เกิดความรู้สึกเป็นพวกพ้องและเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ในยามที่ประเทศกำลังประสบกับสถานะของการสูญเสียดวงและศึกสงคราม ดังที่มีผู้รู้หลายท่านได้ให้ความเห็นไว้ก็ตาม หากแต่ในอีกแง่มุมหนึ่งผู้วิจัยสามารถชี้ชัดได้ว่าบทเพลงดังกล่าวสามารถสื่อสารก่อนอารมณ์ความรู้สึกและกลิ่นอายของความเป็นชาติญี่ปุ่นออกมาให้เห็นเป็นประจักษ์ต่อทั้งสายตาสาวญี่ปุ่นด้วยกันเองและชาวต่างชาติได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้ในอีกตัวอย่างหนึ่งจากเพลงชาติของประเทศสหรัฐอเมริกา (The Star-Spangled Banner) ซึ่งก็มีลักษณะเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับตัวอย่างข้างต้น หากจะเห็นเด่นชัดกว่าก็ตรงที่บทเพลงดังกล่าวมีความยืดหยุ่นและเปิดกว้างอย่างมากต่อการถ่ายทอดกลุ่มก้อนของอารมณ์และความรู้สึก อันเป็นผืนปีกแผ่นและมั่นคงในความเป็นชาติของตนออกมาได้ แม้ว่าตัวของบทเพลงเองจะถูกดัดแปลงและสรรสร้างทั้งในส่วนของการขับร้อง และองค์ประกอบทางดนตรีอื่นๆ ออกไปในรูปแบบและลักษณะที่แตกต่างหลากหลายอยู่มากก็ตาม

ทั้งนี้ ภายหลังจากที่บทเพลงชาติไทยฉบับนั้นๆ ได้บรรลุซึ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบ และ จุดมุ่งหมายสูงสุดในตนเอง ตามแต่ที่สังคมโดยมวลรวมจะเป็นผู้สอกลใส่และแบ่งปันความหมาย ตลอดจนประสบการณ์ร่วมแห่งความเป็นชาติ (share meanings & experiences) ณ ขณะหรือ ช่วงเวลาหนึ่งๆ ได้ผ่านพ้นไปโดยเสร็จสมบูรณ์เรียบร้อยแล้วนั้น ในคราวนี้เองที่ภาระ หน้าที่ และความ รับผิดชอบได้หันย้อนกลับมาสู่ปวงชนคนในชาติอย่างเป็นทางการ เป็นรูปธรรม มากเสียยิ่งกว่ากระบวนการและ ขั้นตอนใดก่อนหน้าี่ทั้งสิ้น ด้วยการที่ประชาชนชาวไทยทุกคนเอง จะต้องช่วยกันพินิจพิจารณาและ คิดคำนึงต่อไปว่า บทเพลงชาติที่ได้มาตามความปรารถนาจากมติของสังคมโดยส่วนรวมนั้น ยังคงเป็น บทเพลงซึ่งทำให้คนไทยจำเป็นต้องแสดงความสำนึกและความรักชาติ ออกมาในลักษณะที่เป็นพิธีกรรมซึ่ง อยู่ในรูปแบบเดิมๆ อันเป็นเพียงแต่การย้ำเตือนมิให้คนไทยต้องหลงลืมความเป็นชาติไป หรือในทางที่ สวนกระแสตรงกันข้าม บทเพลงดังกล่าวกลับทำให้คนไทยผูกบังเกิดความสำนึกและความรักชาติ ขึ้นมาได้ด้วยความสมัครสมานสามัคคีจากใจจริง โดยถ่องแท้ มากไปกว่านั้นแล้ว มวลชนคนในชาติเอง ก็สมควรที่จะต้องขบคิดสืบเนื่องต่อไปว่า โดยสักแต่แล้วบทเพลงชาตินั้นสามารถทำให้คนไทยเกิด ความสำนึกและความรักชาติขึ้นมาได้ตามครรลองแห่งความเป็นจริง หรือคนไทยทุกคนเองต่างก็ล้วน แล้วแต่มีความสำนึกและความรักชาติในรูปแบบและแนวทางตามอัธยาศัยของแต่ละบุคคลเป็นพื้นอยู่ ก่อนแล้ว โดยมีจำเป็นต้องอาศัยแก่นสารสาระใดๆ จากบทดังกล่าวเข้ามาเป็นองค์ประกอบเสริมไม่ทาง ไດก็ทางหนึ่งควบคู่พร้อมกันไป

ณ จุดท้ายที่สุดนี้ เมื่อพินิจพิจารณาถึงในแง่ของความเป็นจริงให้กระจ่างอย่างเฉพาะเจาะจงลึกลง ไป ทุกประเด็นทั้งหลายดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นนั้น กลับมิได้มีความเกี่ยวข้องกับ ขนานขนาน หรือขึ้นอยู่ กับตัวของบทเพลงชาติไทย รวมไปถึงการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบทเพลงดังกล่าวเป็นมิติหลักเพียงมิติ เดียว หากแต่แท้จริงแล้ว มิติที่สำคัญยิ่งกว่านั้น กลับไปคลุกเคล้า เต็มคู้ และขึ้นอยู่กัภภาครัฐบาล ไทย และสถาบันทางสังคมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว เรื่อยไป ตลอดจนทุกๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไล่ลงไปถึงแต่ละปัจเจกบุคคลชนในชาติ ที่จะต้องสำนึกระลึกไว้โดยถ่องแท้และถ้วน ทั่ว ถึงบทบาท หน้าที่ และความมีส่วนร่วมรับผิดชอบของตนเอง ต่อคุณค่าแห่งความดี ความงาม และ ความสำคัญของเพลงชาติไทย อันเป็นเพลงสัญลักษณ์สำคัญประจำชาติ อย่างร่วมแรงร่วมใจ สมัคร สมานสามัคคี และจริงจัง มากพอเพียงที่จะลงมือกระทำการปฏิบัติอะไรบางสิ่งบางอย่างให้เกิดแก่น สารสัมฤทธิ์และสารประโยชน์ตามมา โดยทั้งนี้อาจจุดประกายเริ่มต้นแห่งความเป็นเอกภาพ ตั้งแต่การ อบรมบ่มเพาะ ปลูกฝัง และสืบสายถ่ายทอดให้อุณชนชาวไทยในปัจจุบัน ร่วมกันเกิดความรู้สึกสำนึก และรักชาติในทางที่ถูก ที่ควร และที่เจริญแล้วยิ่งๆ ขึ้นไป ก็คงจะเป็นสิ่งซึ่งยั่งยืนถาวรและประเสริฐ มากกว่าสิ่งอื่นใดมิใช่น้อยเลย

๖.๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการวิจัย

๖.๓.๑ โดยปรกติวิสัยทั่วไปแล้ว ในการศึกษาและวิเคราะห์ให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร ไม่นับในทางใดก็ตามหนึ่งของบทเพลงใดก็ตามให้มีคุณภาพอย่างสมบูรณ์แบบสูงสุดนั้น เป็นไปไม่ได้เลยหากจะทำการละเอียดและเมินเฉยต่อความสำคัญของบุคคลผู้ซึ่งได้ประพันธ์บทเพลงทำนองนั้นๆ หรือแม้กระทั่งผู้ซึ่งมีความใกล้ชิดสนิทสนมกับบุคคลดังกล่าว ตลอดจนผู้ที่มีส่วนร่วมอย่างใดอย่างหนึ่งต่อการเกิดบทเพลงนั้นๆ ขึ้นมา ในการนี้ก็เช่นกัน เมื่อการวิจัยในครั้งนี้ เป็นไปเพื่อศึกษาและวิเคราะห์ให้ทราบถึงประสิทธิภาพในการสร้างความสำนึกและความรักชาติของบทเพลงชาติไทยฉบับปัจจุบัน บุคคลที่ควรพุ่งเน้นไปให้ความสนใจเป็นอันดับต้นๆ จึงไม่พ้นไปจากพระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) ซึ่งเป็นผู้ประพันธ์ทำนอง และหลวงสารานุประพันธ์ (นวล ปาจิณพยัคฆ์) ซึ่งเป็นผู้ประพันธ์เนื้อร้องของเพลงชาติไทย หากแต่ในความเป็นจริงซึ่งผู้ประพันธ์ทั้ง ๒ ได้เสียชีวิตไปเป็นเวลานานแล้ว ตลอดทั้งลูกศิษย์และบุคคลใกล้ชิดโดยตรงอื่นๆ ก็แทบจะไม่มีหลงเหลือหรือมีความซราภาพมากจนไม่สามารถที่จะเข้าไปเก็บข้อมูลหรือให้ข้อมูลที่ถูกต้องได้อย่างครบถ้วนชัดเจน ดังนั้นแล้วในงานวิจัยชิ้นนี้ วิจัยจึงได้แต่เพียงเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร บันทึก และคำราที่เกี่ยข้อง ตลอดจนบุคคลซึ่งผู้วิจัยและอาจารย์ที่ปรึกษาตัดสินใจว่าเป็นผู้ซึ่งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะในเรื่องของบทเพลงชาติไทย ในเรื่องของการออกเสียงร้อง และในเรื่องของความมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียบเรียงเสียงประสานของเพลงชาติไทยฉบับล่าสุดที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันเท่านั้น

๖.๓.๒ เนื่องเพราะการวิจัยในคราวนี้ ได้มุ่งเน้นการศึกษาไปยังประสิทธิภาพของเพลงชาติไทยฉบับปัจจุบัน ในการสร้างความสำนึกและความรักชาติเป็นหลัก ในการนี้เองจึงเป็นผลให้ผู้วิจัยหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องสร้างตัวชี้วัดประสิทธิภาพในการดังกล่าวของชาติไทยจำนวนหนึ่งขึ้นมา เพื่อให้เกิดความครอบคลุมทุกๆ ด้านที่ตัวบทเพลงชาติสามารถสื่อสารความหมายออกมาได้ ไม่ว่าจะทั้งในด้านเนื้อร้องและองค์ประกอบทางดนตรีก็ดี โดยยึดถือประหนึ่งว่าทุกตัวชี้วัดดังกล่าวมีค่าความสำคัญมากน้อยที่เท่าเทียมกันอย่างไรก็ดี แต่กระนั้นแล้วเมื่อผลลัพธ์หรือข้อค้นพบที่ปรากฏ ได้เผยนัยออกมาให้เห็นว่าถึงแม้เพลงชาติไทยจะมีประสิทธิภาพในการสร้างความสำนึกและรักชาติในระดับปานกลางในทางทฤษฎี แต่ก็หากอยู่ได้จริงในชีวิตประจำวัน โดยทางปฏิบัติไม่ หากขาดตกบกพร่องซึ่งตัวชี้วัดสำคัญในบางตัวไป อาทิตัวชี้วัดที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะความเป็นอมตะ ความมีชีวิตวิญญาน หรือความมีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ ในตนเองของบทเพลงชาติไทย ฯ ดังที่ รศ. ดร. สุกรี เจริญสุข หนึ่งในผู้รู้ทางด้านเพลงชาติไทยได้ให้ข้อคิดเพิ่มเติม อย่างไรก็ตามก็ถึงแม้ว่าผู้วิจัยจะไม่ได้ทำการถ่วงดุลระดับค่าความสำคัญของตัวชี้วัดให้เกิดความมากน้อยที่แตกต่างกัน แต่กระนั้นค่าความต่างดังกล่าวก็ยังป็นที่ยอมรับได้ เพราะมิได้ส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของงานวิจัยในครั้งนี้มากนัก

๖.๓.๓ เนื่องด้วยงานวิจัยชิ้นนี้ เป็นงานวิจัยที่ไม่เพียงแต่มีรูปแบบลักษณะที่ผสมผสานกัน ระหว่างการวิจัยในเชิงคุณภาพและการวิจัยในเชิงปริมาณ ซึ่งจำเป็นต้องดำเนินการศึกษาทั้งในส่วนที่ เกี่ยวกับประสิทธิภาพของเพลงชาติไทยในการสร้างความสำนึกและความรักชาติ รวมไปถึงในส่วนที่ เกี่ยวกับผลกระทบของเพลงชาติไทยทั้งในด้านการรับรู้ ความรู้สึก ปฏิริยาตอบสนองทางกายภาพ ความสำนึก และความรักชาติควบคู่กัน ไปด้วยกันตลอดจนได้ข้อค้นพบของการวิจัยเท่านั้นหากแต่ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ยังได้ถูกจำกัดไว้แต่ที่มีการดำเนินชีวิตในเขตกรุงเทพมหานครด้วย มาก ไปกว่านั้นแล้ว เพลงชาติที่ใช้ในศึกษาผลกระทบอันเกิดต่อผู้รับฟังหรือชนชั้นทางสังคมในที่นี้ ยังได้ หมายรวมไปถึงเพลงชาติโดยภาพรวมทั้งหมดที่บุคคลทั้งหลายเคยผ่านประสบการณ์ของการได้ยินได้ ฟังมาโดยตลอด นับตั้งแต่เริ่มจำความได้ อันเป็นความหมายซึ่งกว้างเกินกว่าความหมายของเพลงชาติ ไทยฉบับปัจจุบันซึ่งกำลังศึกษาอยู่ เพราะฉะนั้นแล้ว ด้วยเหตุผลเหล่านี้เองที่ทำให้งานวิจัยชิ้นนี้ไม่ สามารถที่จะหยิบนำเอาประเด็นในเรื่องปฏิริยาตอบสนองทางกายภาพของผู้รับสารซึ่ง เปรียบเสมือนดังหลักฐานสะท้อนและยืนยันสำคัญจากภายนอก ในอันที่จะช่วยบ่งชี้ให้เห็นถึง ประสิทธิภาพในการสร้างความสำนึกและความรักชาติของเพลงชาติไทยฉบับปัจจุบัน เข้ามาร่วมเป็น หนึ่งในงานวิจัยด้วยได้

๖.๓.๔ เนื่องแต่การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงผลกระทบของเพลงชาติไทย ซึ่งเกิดขึ้นต่อชน ชั้นทางสังคม อันได้แก่ ชนชั้นล่าง ชนชั้นกลาง และชนชั้นบน เพราะฉะนั้นแล้ว ผู้วิจัยจึงมีแนวทาง ในการศึกษาที่จำต้องแบ่งแยกชนชั้นทางสังคมดังกล่าวออกจากกันให้ได้อย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด แต่ กระนั้นก็ตาม การจำแนกประชากรการวิจัยออกเป็นทั้ง ๓ กลุ่มชนชั้นนั้น ค่อนข้างจะเป็นเรื่องที่ ละเอียดลเอียด ลึกซึ้ง และยุ่งยากอยู่มาก ตลอดจนในบางกรณีก็ไม่สามารถคัดแยกชนชั้น ใดออกจาก กันได้อย่างเด็ดขาดชัดเจน เนื่องจากในความเป็นจริงแล้ว มีอยู่หลายปัจจัยหรือตัวชี้วัดด้วยกันที่มี ส่วนช่วยทำหน้าที่ในการบ่งชี้ให้เห็นว่าบุคคลใดสมควรจัดอยู่ในชนชั้นใด ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยหรือ ตัวชี้วัดหลักๆ ซึ่งงานวิจัยชิ้นนี้หยิบยกนำมาใช้อย่าง โครงสร้างทางสังคมหรือระดับการศึกษา โครงสร้างทางการเมืองหรือลักษณะของอาชีพ และโครงสร้างทางเศรษฐกิจหรือระดับรายได้ ไป จนถึงปัจจัยหรือตัวชี้วัดอื่นๆ อย่างภูมิหลังครอบครัว ภูมิลำเนาเดิม การครอบครองทรัพย์สิน ชื่อเสียง และเกียรติยศ หรือระดับภูมิปัญญา ฯลฯ มากไปกว่านั้น อุปสรรคที่พบตามมาเมื่อหยิบนำเอาปัจจัย หรือตัวชี้วัดหลักทั้ง ๓ ข้างต้นเข้ามาร่วมพิจารณาคัดแยกชนชั้นทางสังคมออกจากกัน ทั้งนี้ก็เพราะมี หลายกรณีที่มีพบว่าเกิดความไม่ลงรอยกัน ในปัจจัยหรือตัวชี้วัดด้วยตนเอง อาทิ เมื่อพิจารณาจาก ปัจจัยหรือตัวชี้วัดในด้านระดับการศึกษาพบว่าจัดอยู่ในชนชั้นระดับล่าง แต่เมื่อพิจารณาจากรายได้ และอาชีพพบว่าจัดว่าอยู่ในชนชั้นระดับกลางหรือระดับบน และอื่นๆ เป็นต้น ดังนั้นแล้ว ในการนี้

ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องลดบทบาทของการแบ่งกลุ่มในเชิงปริมาณดังกล่าวลงไปเป็นเพียงองค์ประกอบเสริม ในขณะที่นำแนวทางการจำแนกชนชั้น ในเชิงคุณภาพเข้ามาเป็นส่วนประกอบหลักแทน ทั้งโดยใช้วิธีการอนุญาตของผู้วิจัยเอง ผ่านการสังเกตและพูดคุย ควบคู่กันกับการขอรับคำปรึกษาจากทางผู้ผู้เชี่ยวชาญ ในการตัดสินใจว่าผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนั้นๆ สมควรที่จะจัดอยู่ในชนชั้นใด ทั้งนี้และทั้งนั้น ในการที่ไม่สามารถกำหนดปัจจัยจำเพาะซึ่งสามารถทำหน้าที่เป็นตัวชี้วัดระดับของชนชั้นทางสังคมตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้อย่างกระจ่างชัดเจนนั้น เป็นผลให้อาจมีแนวโน้มซึ่งก่อให้เกิดอคติหรือความโน้มเอียง (bias) ของการจำแนกกลุ่มชนชั้นทางสังคมอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ไม่มากนัก

๖.๓.๕ เนื่องจากเป็นอัตราส่วนโดยปรกติ ที่ชนชั้นบนในสังคมจะมีจำนวนซึ่งค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับชนชั้นอื่นๆ อย่างชนชั้นกลางและชนชั้นล่าง อีกทั้งชนชั้นบนส่วนใหญ่ก็มักจะมีความเป็นส่วนตัวสูง ผนวกบวกกับจากการประมวลชิ้นงานที่เกี่ยวข้องกันกับประเด็นของการจัดแบ่งกลุ่มและแสดงปริมาณจำนวนหรืออัตราส่วนของชนชั้นทางสังคมในกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะอย่างยิ่งชนชั้นบนนั้น หามีปรากฏอยู่โดยตรงไม่ ในการนี้ผู้วิจัยจึงมีความจำเป็นอีกเช่นกันที่จะต้องแบ่งจำนวนอัตราส่วนของแต่ละชนชั้นทางสังคมออกเป็นจำนวนที่เท่าๆ กัน อย่างละ ๑๓๓ คน จากทั้งหมด ๓๕๕ คนที่ได้กำหนดขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนั้นแล้วปัญหาที่ตามมาจึงก่อให้เกิดการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ยากลำบาก ซ้ำทั้งยังต้องใช้ทั้งเวลาและความอดทนสูง เนื่องจากไม่สามารถควบคุมปัจจัยทางด้านเวลาได้เลยว่าจะได้ชนชั้นสูงที่ครบถ้วนเมื่อใด ซึ่งก็ยิ่งเป็นเสมือนอุปสรรคที่ทำให้การวิจัยครั้งนี้ล่าช้าออกไปจากแผนการเดิมที่ได้ตั้งไว้แต่ต้นด้วย

๖.๔ ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

๖.๔.๑ เนื่องจากเหตุผลที่ว่า ไม่เพียงแต่ที่เพลงชาติไทยฉบับปัจจุบันจะถือได้ว่าเป็นบทเพลงสัญลักษณ์สำคัญประจำชาติ อันเป็นหนึ่งในจำนวนเพลงสำคัญของแผ่นดินซึ่งประชาชนคนไทยทุกคนควรมีบทบาท หน้าที่ และส่วนร่วมรับผิดชอบในการทำให้บทเพลงดังกล่าว ยังสามารถธำรงรักษาศักยภาพ ตลอดจนยิ่งทวีคุณค่าและแก่นสาระเพิ่มมากขึ้น ไม่ทางใดก็ทางหนึ่งเท่านั้น หากแต่งานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยยังได้ลงทุน ลงแรง และลงใจ ไปอย่างเต็มที่และเต็มความสามารถ ที่จะบรรลุซึ่งข้อสรุปหรือข้อค้นพบอันเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติโดยส่วนรวมอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม ในการนี้เมื่อข้อสรุปหรือข้อค้นพบข้างต้น ปรากฏผลลัพธ์ออกมาว่าเพลงชาติไทยฉบับดังกล่าวมีประสิทธิภาพในการสร้างความสำนึกและความรักชาติแต่เพียงในระดับปานกลางเท่านั้น ตรงจุดนี้เองที่ทำให้ผู้วิจัย

ซึ่งมีฐานะที่เป็นทั้งคนไทยและนักการสื่อสาร ผู้คาดหวังให้ประเทศชาติได้พัฒนาและเจริญก้าวหน้าไปในทิศทางที่ประเสริฐสูงขึ้นเป็นลำดับ ตามวิถีทางของนักนิเทศศาสตร์คนหนึ่ง จึงจำเป็นต้องมีความหาญกล้าทางวิชาการที่จะเสนอแนะให้กระทรวง ทบวง กรม กอง สำนักงาน รวมไปถึงหน่วยงานอิสระของชาติทั้งหลาย ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ และส่วนเกี่ยวข้องกันกับเรื่องดังกล่าวอยู่ไม่มากก็น้อย ให้ได้ลองร่วมผนึกกำลังกัน นำเอาองค์ความรู้ทางวิชาการที่ได้จากงานวิจัยในครั้งนี้ กลับไปทบทวนพิจารณา และไตร่ตรองด้วยความเปิดกว้างและเป็นกลางอย่างรอบคอบ รัดกุม และถี่ถ้วน อีกทั้งคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติเป็นสำคัญ ในอันที่จะผลักดันให้เกิดการพัฒนา ปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงเพลงชาติไทย ไปสู่ในรูปแบบลักษณะที่สามารถสร้างความสำนึกและความรักชาติ ตลอดจนตอบสนอง สะท้อน และเข้าถึงความหมายของชาติโดยมวลรวมได้อย่างถ่องแท้ ถ้วนทั่ว และเป็นบูรณาการ โดยแท้จริง

๖.๔.๒ เนื่องด้วยการวิจัยในครั้งนี้ ไม่ได้ทำการถ่วงดุลระดับความสำคัญของตัวชี้วัดให้มีความมากน้อยแตกต่างกัน ดังที่ได้เคยกล่าวถึงในรายละเอียดไว้แล้วในหัวข้อปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการวิจัย เพราะฉะนั้นแล้ว สำหรับงานวิจัยในอนาคต ไม่ว่าจะทั้งที่ทำการต่อยอดศึกษาประสิทธิภาพของเพลงชาติไทยในด้านใดด้านหนึ่งต่อไปอีก หรือจะทำการศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวกับการสื่อสารของบทเพลงอื่นใดนอกเหนือจากนี้ออกไป สิ่งที่ควรคำนึงและนำไปพิจารณาร่วมด้วยนั้น ก็คือการถ่วงดุลระดับความสำคัญของตัวชี้วัดแต่ละตัวให้เหมาะสมและสอดคล้องกันกับประเด็นที่สนใจจะศึกษา ทั้งนี้ก็เพื่อความสมบูรณ์แบบสูงสุดขององค์ความรู้ที่ใคร่จะได้รับกลับมาเป็นสำคัญนั่นเอง

๖.๔.๓ เนื่องแต่งานวิจัยชิ้นนี้ ไม่ได้หยิบนำเอาประเด็นในเรื่องปฏิบัติการตอบสนองทางกายภาพของผู้รับสารซึ่งเปรียบเสมือนคั้งหลักฐานสำคัญจากภายนอกที่จะช่วยสะท้อนและบ่งชี้ให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการสร้างความสำนึกและความรักชาติของเพลงชาติไทยฉบับปัจจุบัน เข้ามาร่วมเป็นหนึ่งในจำนวนตัวชี้วัดด้วย ดังที่ได้เคยกล่าวถึงในรายละเอียดไว้ก่อนหน้า เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว สำหรับงานวิจัยในอนาคต ไม่ว่าจะทั้งที่ทำการศึกษาต่อยอดจากงานวิจัยชิ้นนี้ในด้านใดด้านหนึ่งให้แตกแขนงขึ้นไปอีก หรือจะทำการศึกษาขยายวงออกไปยังประเด็นที่เกี่ยวกับการสื่อสารของบทเพลงอื่นใดนอกไปจากนี้ สิ่งที่ไม่ควรจะละเลยและปล่อยทิ้งไว้โดยนิ่งเฉย ก็คือการหยิบนำเอาประเด็นในเรื่องปฏิบัติการตอบสนองทางกายภาพของผู้รับฟังเพลง ร่วมเข้ามาไว้อยู่ภายในกรอบการพิจารณาสร้างตัวชี้วัดประสิทธิภาพของบทเพลงที่จะทำการศึกษานั้นๆ ด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อความบริบูรณ์สูงสุดขององค์ความรู้ที่จะได้รับกลับมานั่นเอง

๖.๔.๔ เนื่องเพราะงานวิจัยในครั้งนี้ ได้เจาะจงหยิบยกเอาเรื่องของลักษณะความเป็นอมตะในบทเพลง โดยเฉพาะในส่วนที่เป็นลักษณะความเป็นอมตะของเนื้อร้องและความหมาย เข้ามาเป็นหนึ่งในจำนวนตัวชี้วัดประสิทธิภาพของเพลงชาติไทยฉบับปัจจุบันในการสร้างความสำนึกและความรักชาติ เป็นสำคัญเหนือลักษณะความเป็นอมตะในด้านอื่นๆ ดังที่ผู้รู้บางท่านได้ให้ข้อคิดไว้ว่าเพียงพอต่อประเด็นที่จะทำการศึกษาแล้ว ตรงจุดนี้เองที่ผู้วิจัยอยากจะเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับงานวิจัยเรื่องใดก็ตามแต่ในภายภาคหน้า ที่สามารถคัดสรรองค์ความรู้ในครั้งนี้ไปปรับประยุกต์ใช้เป็นประโยชน์ไม่ทางใดก็ทางหนึ่งว่า น่าจะมีการหยิบเลือกเอาเรื่องลักษณะความเป็นอมตะของบทเพลงในด้านที่เหลือ อาทิ เช่น ในด้านของศิลปินนักร้อง นักดนตรีผู้บรรเลง ผู้ประพันธ์เนื้อร้อง ผู้ประพันธ์ทำนอง ผู้เรียบเรียงเสียงประสาน ผู้อำนวยการเพลง ครูเพลง สื่อ ตลอดจนการผลิตซ้ำ และอื่นๆ เข้ามาร่วมเคียงข้างเป็นส่วนหนึ่งในจำนวนตัวชี้วัดประสิทธิภาพของบทเพลงใดบทเพลงหนึ่งที่สนใจจะศึกษาด้วยไม่มากนักน้อย

๖.๔.๕ เนื่องจากการวิจัยในคราวนี้ ได้พุ่งเน้นความสนใจไปอยู่ที่ตัวแปรในประเด็นของชนชั้นทางสังคมเป็นหลัก ในขณะที่ตัวแปรในด้านอื่นๆนั้น ไม่ได้มีการกล่าวถึงเลย ดังนั้นแล้วข้อค้นพบที่ได้ จึงถูกตีกรอบอยู่แต่เพียงภายในองค์ความรู้ในประเด็นดังกล่าวเท่านั้น ในการนี้จึงเป็นที่น่ากระตุ่นและปลุกคั้นให้มีการขยายการศึกษาออกไปยังประเด็นอื่นๆ ซึ่งมีความน่าสนใจอยู่ไม่มากนักน้อย ไม่ว่าจะเป็นประเด็นพื้นที่ๆ อย่างประเด็นทางเรื่องเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และภูมิฐานะ ไปจนถึงประเด็นที่มีความละเอียดลึกซึ้งมากยิ่งขึ้นอย่าง ประเด็นทางเรื่องศาสนา หรือเชื้อชาติ เป็นอาทิ ทั้งนี้ก็เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อค้นพบหรือองค์ความรู้ที่มีประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศชาติไม่ทางใดก็ทางหนึ่งให้เจริญยิ่งขึ้น ไปนั่นเอง

๖.๔.๖ เนื่องด้วยการวิจัยในครั้งนี้ ได้ทำการจำกัดขอบเขตการศึกษา หรือในที่นี้คือประชากรต่างชนชั้นทางสังคม ไว้เฉพาะแต่ที่มีการดำเนินชีวิตประจำวันอยู่ในอาณาบริเวณทั้ง ๕๐ เขตของกรุงเทพมหานครเพียงแห่งเดียว ดังนั้นแล้วข้อค้นพบหรือองค์ความรู้ที่ได้มา จึงมีความครอบคลุมอยู่แต่เพียงในบริเวณพื้นที่ดังกล่าวเท่านั้น ในการนี้จึงเป็นที่น่าสนใจ น่าสนับสนุน และน่าส่งเสริมให้มีการขยายปริมณฑลของการศึกษาเรื่องข้างต้นให้กว้างไกลออกไปยังพื้นที่หรือภูมิภาคอื่นๆ ของประเทศ ให้ทั่วถึงกันหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเป็นไปได้ที่จะลงไปทำการศึกษา ณ บริเวณ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมไปถึงปริมณฑลโดยรอบซึ่งกำลังประสบปัญหาในเรื่องของความรู้รักสามัคคี ตลอดจนความสำนึกและความรักชาติที่ขัดแย้งและไม่ลงรอยกันอย่างรุนแรงอยู่ในขณะนี้ด้วยแล้ว ข้อค้นพบหรือองค์ความรู้ที่ได้มา ก็น่าจะมีส่วนช่วยอย่างมากที่จะทำให้ทราบความเป็นจริง อีกทั้งยังมีสาระสำคัญต่อการนำไปปรับประยุกต์สร้างแผนงานหรือ นโยบายจะเป็นประโยชน์ทั้งต่อประชาชนในพื้นที่นั้นๆ และต่อประเทศชาติโดยมวลรวมในภายภาคหน้าอย่างประเมินค่ามิได้